EMPEDOCLIS

ET

PARMENIDIS

FRAGMENTA

EX CODICE

TAVRINENSIS BIBLIOTHECAE RESTITVTA

ET ILLVSTRATA

A B

AMEDEO PEYRON

IN TAVRIN. ACAD. LL. ORIENT. PROFESSORE

VICES GERENTE.

SIMVL AGITVR DE GENVINO GRAECO TEXTV

COMMENTARII SIMPLICII IN ARISTOTELEM

DE COELO ET MVNDO.

LIPSIAE

SVMPT. IOA. AVG. GOTTL. WEIGEL

MDCCCX.

AD

D I D Y M V M

TAVRINENSEM.

Cum multa vtiliter, eruditissime Didyme, a viris doctis in veterum scriptis euoluendis sint elaborata, tum illud maxime vtilissimum, quod monumentorum, quaecumque aetatem tulerunt, sinceritatem et fidem pensantes ab vitio et iniquitate temporum quidquid boni est vindicarunt. Parum enim interesse putabant, quam multos in bibliothecis veterum scriptorum commentarios numerarent; plurimum, quam genuinos et sanos. Inde ex libris quos superior venerabatur aetas, alii falso auctori inscripti, alii deperditorum loco suffecti, plurimi foede corrupti patuerunt. Tanta enim semper auaritia per summam litterarum iniuriam librarios tenuit. At omnes fraudes detegere nonnisi multa dies dabit (fortasse nec licet sperare), siue quod aliquos in scriptores viri docti nondum diu multumque incubuerint, siue quod tanta veritatis simulatione quaedam sint fucatae, vt dolum subesse vix suspiceris. Eiusmodi vnam tu in libro de *Pronunciatione Diuini Nominis*, praeter cetera subtiliter, vt omnia, disputata, detectam ita dedisti, vt aduersantibus, fraudem notularum vocalium adprobares, quibus praesensum erat, veterem et germanam nominis *τετραγραμμάτου* pronunciationem aperires. Aliam aeque momentosam fortuito casu mihi oblatam propositum est tecum, Vir egregie, communicare, ne diutius in fuco eruditi ma-

neant. Qui si meae faueant industriae, ipsis licebit tibi hoc tuum gratulari opus; quidquid enim in Philologia tui ego auditor sum consecutus, a te acceptum necdum agnoscere aequum est, verum et fateri ideo decorum, quod ex praestantissima origine maxima mihi commendatio, faustumque omen accedat paris et in iudicando acuminis, et in eruditione sagacitatis. Cur enim votis ipse meis non blandiar? Sin mediocris contingat successus (nam tui impar), quas grati et studiosi animi significationes iamdudum publice edere gestiebam, protulisse hac mea commentatione contentus ero. Sed rem aggredior.

Inter eos, qui Philosophiam Peripateticam professi sunt, cum primis eximius est Simplicius patria Cilix, Ammonii et Damascii saeculo VI. auditor, qui, multis libris in Aristotelem aliosque conscriptis, insigne suum iudicium, assiduamque operam prodidit in propriis placitis cum Pythagorae, Platonis, Stoicorumque schola componendis; quare spectatissimus in Philosophia, vt tum erat temporis, habitus fuit. Cuius scripta etsi ob varias in rebus philosophicis vicissitudines, scientiarumque in dies noua crementa, haud magno in loco habenda videri nunc possint, tamen ob fragmenta ex monumentis vetustissimorum philosophorum depromta, quae passim hypomnematis suis seruanda commisit, illis semper sese commendarunt itemque commendant, qui veteris philosophiae scita ex ipsis sapientum verbis cognoscere amant.

Iam vero, praeter cetera a Simplicio exarata, eruditi homines, non sine maximo in criticam philosophiae historiam emolumento, eius Commentario in Aristotelem de Caelo et Mundo vtebantur, eaque vnica editione, quam Venetiis ab Aldo anno MDXXVI. vulgatam nemo postea aut recognouit, aut iterum im-

pressit 1). At simul nonnulla in ea ita vitiata querebantur, siue in textu commentarii, siue in locis veterum philosophorum quos citabat, vt nullus bonus inde sensus exsculpi posset. Quod inter summa mala esse recensendum, iis facile persuasum erit, qui norunt, persaepe dogmatum ipsorum intelligentiam, et accuratum iudicium, quid cuiusque sapientis proprium sit, quaue in re a ceteris distinguatur, a vocabulorum vi pendere, quibus philosophi animi sui notiones explicabant; tum amanuenses non satis vel linguam, vel placita antiquorum sapientum calluisse, vt iudicium facerent. Quare ex nuperrimis Fridericus Guil. Sturzius, Empedoclis versibus, quotquot apud veteres scriptores extabant, vndique conquisitis 2), quos dabat Simplicius de Caelo in reliquorum

---

1) Adeo illa rara est, vt ea, quae totum prope biennium siue ego, siue per amicos atque bibliopolas expertus eram, quo eam oculis vsurpare possem, vana omnia successerint. Quare, re infecta, omnique iam spe in auras dilapsa commentatiunculam meam ex nonnullis laciniis Simplici Veneti summo labore hinc et illinc collectis edere parabam. Inter haec qui totius mei consilii particeps erat Eques Alois. Bossi in Regno Italico Consiliarius, idemque in litteris ad exemplum eruditissimus, quum gratiam suam apud primores regni collocasset, impetrauit, vt librum nequicquam optatum a Bibliotheca D. Marci Venetiarum commodatum domi haberem, data prius fide, intra tertium mensem restitutum iri. Cuius summa in me merita vt memorare aequum erat, sic eorum magnitudinem verbis aequare haud aggredior. Si enim humanitatem comitatemque Viri laudauerim, verendum erit, ne eius litteris obfecerim, quas tanto studio et amat, et colit, vt integram sibi deposcant gratiam, dum alienos conatus iuvant.

2) Empedocles Agrigentinus. De vita et philosophia eius exposuit, carminum reliquias ex antiquis scriptoribus collegit, recensuit, illustrauit, praefationem et indices

censum adnumerare haud potuit; adeo corrupti erant, siue metrum, siue probabilem quempiam sensum spectaret. Metricum quidem numerum ex barbarica Simplicii prosa reficere curauit Vir clarissimus; at, praeterquam quod geminos Empedoclis versus nemo vnus eos adpellauerit, quum male habita, immo pessumdata a librariis fuisse ea loca plane constet, fieri potest, vt non verba solum, sed ne ipsa quidem auctoris mens a restitutore exhibeatur. Ceterum tanta ibi elucet sagacitas, tanta ἀγχίνοια, μαντικὴν dixerim, vt palmam tulisset Vir sollertissimus, si in arduo solum spes posita fuisset. Quique etiam in hac sparta sese exercuit Philippus Buttmannus, post multa contra Sturzium disputata, nouaque tentata, rem integram felicioribus inuestigatoribus et κριτικωτέροις reliquit [3]). Facilius sese expediuit Gustauus Füllebornius, Parmenidis fragmentorum editor [4]); hic, quum ex Simplicio nouam gazam colligere posset, vix duxit esse operae pretium eo vti, iis solum contentus, quae cum ex aliis scriptoribus, tum ex Simplicii Commentario de Physica auscultatione in promptu erant.

Quam adeo foedam labem iniquitate temporum Simplicio illatam primo ego miratus, dein si qui modus esset eam eluendi mecum ipse cogitans, vnicum, quod Bibliotheca Academiae nostrae Taurinensis manu exaratum Simplicii de Caelo exemplar possidet,

adiecit M. Frider. Guil. Sturz. Lipsiae 1805. vol. II. Cui operi praeluserat in vol. I. Comment. Societ. Phil. Lipsiensis an. 1801.

3) Obseruationes in Cl. Sturzii Empedoclea in Commentariis Societ. Phil. Lips. 1804.

4) Fragmente des Parmenides, gesammelt, übersetzt und erläutert von Georg Gustav Fülleborn. Züllichau 1795.

adiui. Consului. Mirum! Sana omnia et integra, versusque, quos ad metri leges reuocare satagebant eruditi, liquidissimos reperi. Cuius rerum diuersitatis causam mente voluitans, in eaque adsidue lucubrans, hanc tandem afferri posse ratus, equidem securus vulgo, tuum tamen, consultissime Didyme, iudicium facio.

Ex vnica vtriusque textus inspectione liquet, lectionem Graeci textus Simplicii de Caelo, cuiusmodi in editione Veneta habetur, a lectione Taurinensis codicis ita differre, vt qui varietates lectionis notare vellet, integer ei foret describendus codex. Etsi enim interdum septem vel octo continentia verba eadem in vtroque legantur, cum hoc rarum, tum haud mirum videri debet in re διδασκαλικῇ, vbi oratio iis constat vocabulis, quae certa et propria argumenti necessitas plane postulat. Quod vt confestim pateat, exempla ponam. Primum sit Clepsydrae descriptio, quae in edito fol. 127. b., in Codice vero fol. 325. b. legitur.

Editio Veneta.	Codex Taurinensis.
Ἡ δὲ κλεψύδρα ἀγγεῖόν ἐστι στενόστομον, πλατεῖαν ἔχον τὴν βάσιν μικραῖς ὀπαῖς διατετρυπημένην, ὅπερ ὑδράρπαγα καλοῦσιν· ἀπολυθέντος γὰρ εἰς τὸ ὕδωρ τοῦ ἀγγείου, τοῦ ἄνωθεν στομίου ἐπιπωματισθέντος, οὐκ εἰσέρχεται ὕδωρ διὰ τῶν ὀπῶν, διὰ τὸ ἅμα ὅλον τὸν ἐν αὐτῷ ἀέρα ἀντέχειν	Κλεψύδρα δέ ἐστιν ἀγγεῖον στενόστομον πλατυτέραν ἔχον βάσιν, μικραῖς ὀπαῖς κατατετρημένον, ὃ νῦν ἅρπαγα καλοῦσι· καθιεμένου εἰς ὕδωρ τοῦ ἀγγείου, ἐπιληφθέντος τοῦ ἄνω στομίου, οὐκ εἰσάγει τὸ ὕδωρ διὰ τῶν ὀπῶν, διὰ τὸν[5] ἀθρόον τὸν ἀέρα τὸν ἐν αὐτῷ ἀντερείδειν τῷ ὕδα-

5) Lege διὰ τὸ.

Editio Veneta.

τῷ ὕδατι, καὶ κωλύειν τὴν ἐπὶ τὸ ἄνω παροδον αὐτου, τῷ μὴ ἔχειν δι' οὗ ἂν αὐτὸς διέλθῃ· ἀφαιρεθέντος δὲ τοῦ ἐπιπωματίζοντος τῷ στόματι ἄνωθεν, εἰσέρχεται τὸ ὕδωρ, τοῦ αερος ὑποχωρουντος αυτῷ. καὶ κατὰ τοῦτο οὖν δοκεῖ τὸ παράδειγμα, τοῦ μὲν ὕδατος αναλόγως εἰλημμένου τῇ γ῀ μὴ χωρούσῃ δια του ὑποκειμένου αέρος, τοῦ δὲ ἐν τῇ κλεψύδρᾳ ἀέρος ἀναλόγως ἔχοντος τῷ ὑποκειμένῳ τῇ γῇ αερι πρὸς αυτήν. ἀλλὰ καὶ τῆς κλεψύδρας πληρωθείσης ὕδατος, εἰ ἐπιπωματίσει τις τὸ στόμιον ἄνωθεν, ὥστε μὴ εἰσέρχεσθαι, οὐκ ἐκρέει διὰ τῶν ὀπῶν τὸ ὕδωρ, ὡς μὴ μένειν τὸ ἀγγεῖον κενὸν, μὴ εἰσερχομένου τοῦ ἀέρος, οὔτε δια τοῦ ἄνωθεν στομίου τοῦ ἐπιπωματιζομένου, οὔτε δια τῶν κατωθεν ὀπῶν διοδον τοῦ ὕδατος ἐχουσῶν κατὰ πᾶσαν ῥῆξιν ἑαυτῶν.

Codex Taurinensis.

τι, κωλύειν 6) τὴν ἄνω πάροδον αὐτοῦ, τῷ μὴ ἔχειν ὅπου αὐτὸς μεταστάιη· ἀφαιρεθέντος δὲ τοῦ ἐπιληφάτος τὰ ἄνω στόμιον, εἴσεισι τὸ ὕδωρ, τοῦ ἀέρος ὑπεξισταμένου αὐτῷ. καὶ κατὰ τοῦτο οὖν ἔοικε τὸ παράδειγμα, τοῦ μὲν ὕδατος ἀνάλογον τῇ γῇ ληφθέντος τῇ μὴ χωρούσῃ διὰ τοῦ ὑποκειμένου ἀέρος, τοῦ δὲ ἐν τῇ κλεψύδρᾳ ἀναλογοῦντος τῷ ὑποκειμένῳ τῇ γῇ ἀέρι, καὶ ἀντερειδοντι πρὸς αὐτήν. ἀλλὰ καὶ πληρωθείσης τῆς κλεψύδρας ὕδατος, ἐὰν ἐπιβάλλῃ τις τὸ ἄνω στόμιον, ὡς μὴ εἰσιέναι, οὐκ ἐκρεῖ διὰ τῶν ὀπῶν τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ κενὸν μείνῃ τὸ ἄγγος, μὴ εἰσιόντος ἀέρος, μήτε διὰ τοῦ ἄνω στομίου ἀπειλημμένου ὄντος, μήτε διὰ τῶν κάτω ὀπῶν τὴν δίοδον τοῦ ὕδατος ἐχουσῶν δι' ὅλου τοῦ ἑαυτῶν ἀνοίγματος.

Alterum sit ex fol. 6. b. Editionis Venetae, ex Codice vero fol. 16. b., vbi quemdam Aristotelis *κατήγορον* carpit.

---

6) Lege *καὶ κωλύειν*.

Editio Veneta.

Τῶν νέων δέ τις δόξης ὡς δοκεῖ θηρευτὴς, ἐνστάσεις τινὰς τοῦ Ξενάρχου ὑπελθὼν, καί τινας ἑτέρας τοιαύτας προσεταιρισάμενος, τοῦ Ἀριστοτέλους κατήγορος ἀνεφάνη, τὸν μὲν σκοπὸν ἅπαντα ἐνστησάμενος, ὥς φησιν, ἀποδεῖξαι τὸν κόσμον φθαρτὸν, ὥσπερ ἆθλόν τι μέγα παρὰ τοῦ κτίστου ληψόμενος, εἰ κτίστην αὐτὸν μόνων τῶν φθαρτῶν ἀποδείξει, καὶ οὐδενὸς ἀφθάρτου. διὰ δὲ ταύτην τὴν ἔφεσιν τοῖς ὑπ' Ἀριστοτέλους ἐνταῦθα λεγομένοις ἀντιλέγειν ἐπιχειρεῖ διὰ μακρῶν βυβλίων, ἐλπίζων οὐ μόνον τῷ πλήθει τοὺς ἀναισθήτους ἐκπλήξειν, ἀλλ' ὡς οἶμαι πλείστους ἀποστρέφων καὶ μάλιστα τοὺς πεπαιδευμένους ἀπὸ τῆς ἀναγνώσεως τῶν τοσούτων λήρων· ὡς ἂν ἀνεξέταστα μένοντα τὰ ἐν τοσούτοις γραφέντα χάρταις, ἐκ τοῦ ἀντιλέγειν μόνον πρὸς τὴν Ἀριστοτέλους δόξαν, σοφίας ἀντιποιήσηται τῷ συγγραφεῖ. ἐγὼ δὲ οἶδα τὰς τοιαύτας προπετείας, ὥσπερ τοὺς καλου-

Codex Taurinensis.

Τῶν δέ τις ἐφ' ἡμῶν δόξης ὡς ἔοικε θηρατὴς, τῶν τοῦ Ξενάρχου τινὰς ἐνστάσεις ὑποβαλλόμενος, καὶ ἄλλας τοιαύτας ἀθροίσας, κατήγορος ἀνέδυ τοῦ Ἀριστοτέλους· σκοπὸν μὲν τὸν ὅλον ἐνιστάμενος, ὥς φησι, φθαρτὸν ἀποδεῖξαι τὸν κόσμον, ὡς ἔπαθλόν τι μέγα παρὰ τοῦ δημιουργοῦ ληψόμενος, εἰ φθαρτῶν μόνων αὐτὸν ἀποδείξει δημιουργὸν, μηδενὸς δὲ ἀφθάρτου. διὰ ταύτην δὲ τὴν προθυμίαν τοῖς ἐνταῦθα λεγομένοις ὑπ' Ἀριστοτέλους ἀντιλέγειν προτίθεται διὰ πολυστίχων βιβλίων, οὐ μόνον τῷ πλήθει καταπλήττειν ἐλπίσας τοὺς ἀνοήτους, ἀλλὰ καὶ ἀποτρέπων οἶμαι τοὺς πλείστους, καὶ μάλιστα τοὺς καθαριωτέρους τῆς τῶν διωλυγίων φληνάφων ἐντεύξεως· ὥστε ἀνεπίκριτα μείναντα τὰ γραφέντα, ἐκ τοῦ πρὸς Ἀριστοτέλους μόνον ἀντειπεῖν τοσαύτας σελίδας, δόξαν σοφίας παρασχέσθαι τῷ γράφοντι. ἐγὼ δὲ οἶδα τὰ τοιαῦτα τῶν τολμημάτων, ὥσπερ τοὺς Ἀδώνιδος κα-

Editio Veneta.	Codex Taurinensis.
μένους Ἀδώνιδος κήπους ἀνθεῖν παρὰ τοῖς ἀναισθήτοις, καὶ νομισθεῖσας εἶναί τι ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἀποσβέσθαι κ. τ. λ.	*λουμένους κήπους ἀνθεῖν παρὰ τοῖς ἀνοήτοις δόξαντας, ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἀποσβεσθέντα κ. τ. λ.*

In eundem modum sequentia promiscue, vt omnia, alternis pene verbis discrepant, a quibus describendis abstineo alia plura infra recitaturus. Ergone secundo atque iterum opus suum recensuit Simplicius? An mala quaedam manus eo vsque grassata est, vt tam horride cuncta deprauauerit? Paucis rem aperiam, faciamque, ni maxime fallor, indubiam.

Cum extaret versio quaedam antiqua commentarii Simplicii in Aristotelem de Caelo a Guillelmo de Moërbeka saeculo XIII. factitata, horrida illa et adstricta, foedissima stili barbarie latine graecissans, cuiusmodi Aristotelis, Clementis, Irenaei conuersiones latinae feruntur; Graeculus quidam quaesitus forte de graeco textu huiusce commentarii describendo, postquam graece scriptum nusquam inuenisset, pacta mercede, vt fit, codices cauponari solitum sollicitante, graecam iterum nullo negotio fecit ineptam Moërbekae versionem 7). Germanus Simplicii textus in Taurinensi codice extat, Veneta editio Simplicium a Graeculo recoctum sistit. In quam potissimum sententiam hae obseruationes me duxerunt, quas datis documentis communire fusius liceat, ne vana tibi super re tanta effundere videar.

---

7) Versio Moërbekae edita fuit Venetiis fol. anno MDXL.; at quum hanc habere hucusque non licuerit, vtor alia editione anni MDLXIII. ibidem fol. Haec etsi dicatur in fronte *nouiter fere de integro interpretata, ac cum fidissimis codicibus graecis recens collata,* tamen quam pa-

I. Clarorum virorum testimonia in Simplicio Veneto passim obuia, si cum vulgatis cuiusque auctoris editionibus conferantur, quae sunt prosaica oratione scripta, verbis tenus discrepare deprehenduntur, quae metrica, ea inculta prosa referuntur, vt, numero soluto, ne disiecti quidem membra poëtae agnoueris. Contra vero Taurinensis codex cum sinceris singulorum auctorum editionibus semper concinit. Memor eorum, quae supra adnotabam, discrimina maiora vel minora esse, quo argumentum propius longiusue abest ab ea materia, in qua voces assignatae sunt et consecratae, sequentia exempla legas velim.

Folio 162. editionis, codicis vero 406. locus habetur, ex Timaeo Platonis tom. IX. pag. 369. edit. Bipont. non eodem modo relatus.

Editio Veneta.	Codex Taurinensis.
Πρῶτον μὲν οὖν εἰ τὸ πῦρ θερμὸν λέγομεν 8), *ἴδωμεν οὕτω σκεπτόμενοι, τὴν διάκρισιν καὶ τὴν τμῆσιν αὐ-*	*Πρῶτον μὲν οὖν ᾗ πῦρ θερμὸν λέγομεν, ἴδωμεν οὕτως σκοποῦντες* α), *τὴν διάκρισιν καὶ τομὴν αὐτοῦ*

rum promissis editor steterit, vel ex eo licet agnoscere, quod postremi duo libri eduntur ex *Guilielmo Morbeto De Interprete*. Priores duos, licet nuspiam appareat nomen interpretis, a versione Moërbekae penitus fuisse desumtos, tum ex barbarica scriptura, tum ex pari interpretandi modo plane iudico. Ex collatione vero cum graecis codicibus illud tantum accessisse autumo, quod variis in locis, quae Moërbeka omiserat, restituta fuerunt, quemadmodum diligenter adnotatur in margine. Quare nihili ducens tanti promissoris hiatum, editionem anni MDLXIII. tamquam veram Moërbekae versionem citabo.

8) Moërbeka p. 231. sic vertebat: *si ignem calidum dicimus*, lecto *ει* pro *ῇ*.

α) In Edit. Bipont. *ὧδε σκοποῦντες*.

Editio Veneta.	Codex Taurinensis.
τοῦ περὶ τὸ σῶμα τὸ ἡμέτερον γινομένην νοοῦντες. ὅτι μὲν γὰρ τῇ ὀξύτητι τὸ πάθος 9) πάντες σχεδὸν αἰσθανόμεθα· τὴν δὲ λεπτότητα τῶν πλευρῶν, καὶ τὴν τῶν γωνιῶν ὀξύτητα, καὶ τὴν σμικρομέρειαν, ὡς πρὸς ἄλλα δηλονότι 10), καὶ τοῦ πλευροῦ τὸ τάχος, οἷς ἅπασιν ἰσχυρὸν ὑπάρχον καὶ τέμνον ὀξέως προσπίπτον ἀεὶ τέμνει, λογιστέον ἀναμιμνησκομένοις τὴν τοῦ σχήματος αὐτοῦ γένεσιν, ὅτι μάλιστα ἐκείνη καὶ οὐκ ἄλλη τις φύσις ἡ διακρίνουσα τὰ ἡμέτερα κατὰ μικρὸν σώματα διαιροῦσα· τοῦθ᾽ ὅπερ νῦν θερμὸν λέγομεν καὶ εἰκότως τὸ πάθος καὶ	περὶ τὸ σῶμα ἡμῶν γινομένην β) ἐννοηθέντες. ὅτι μὲν γὰρ ὀξύ τι τὸ πάθος, πάντες σχεδὸν αἰσθανόμεθα. τὴν δὲ λεπτότητα τῶν πλευρῶν καὶ γωνιῶν ὀξύτητα γ), τῶν τε μορίων σμικρότητα, καὶ τῆς φορᾶς τάχος, οἷς πᾶσι σφοδρὸν ὂν καὶ τομὸν ὀξέως δ) καὶ προστυχὸν ἀεὶ τέμνει, λογιστέον ἀναμιμνησκομένοις τὴν τοῦ σχήματος αὐτοῦ γένεσιν, ὅτι μάλιστα ἐκείνη καὶ οὐκ ἄλλη φύσις διακρίνουσα ἡμῶν κατὰ σμικρά τε τὰ σώματα κερματίζουσα, τοῦτο ὃ νῦν θερμὸν λέγομεν εἰκότως τὸ πάθημα καὶ τοὔνομα παρέσχεν. Τὸ δὲ ἐναντίον τούτῳ κατάδηλον μέν,

9) Idem sic: *quod quidem acuitate passionis omnes fere sentimus.*

10) De verbo ad verbum ex his Moërbekae: „partium„que paruitatem, vt ad aliam „videlicet et lationis celeri„tatem, quibus omnibus va„lidus existens et secans acu„te occurrens semper secat".

β) In eadem *γιγνομένην.*

γ) In eadem *τὴν δὲ λεπτότητα τῶν γωνιῶν, καὶ πλευρῶν ὀξύτητα.* Iam si ex duabus alterutra esset eligenda, lectionem codicis vtpote commodiorem antetulerim. In triangulo enim latera exilia et anguli acuti esse possunt, at quis dixerit latera acuta, angulos exiles? Ita etiam Moërbeka in suo Simplicio legebat.

δ) In edito *τομόν, ὀξέως*

Editio Veneta.

τὸ ὄνομα ἔλαβεν. Τοὐναντίον δὲ 11) τούτῳ φανερὸν εὐθὺς 12), πλὴν οὐδὲν λείπεται ὡς ἐν λόγῳ. ὅσα γὰρ δὴ τῶν περὶ τὸ σῶμα ὑγρῶν τὰ μεγαλομερέστερα εἰσερχόμενα, τὰ μικρομερέστερα ἐξωθοῦντα, εἰς τὰς ἐκείνων ἕδρας μὴ δυνάμενα εἰσελθεῖν, συνωθοῦντα τὸ ἡμῶν ἰσχυρότερον 13), τὸ ἐκ τοῦ ἀνωμαλοῦς καὶ κινουμένου ἀκίνητον δι' ὁμαλίαν καὶ συνώθησιν ἐνεργοῦντα συμπιλοῦσι. τὸ δὲ παρὰ φύσιν συναγόμενον μάχεται τῷ κατὰ φύσιν 14), αὐτὸ εἰς τὸ ἐναντίον προωθοῦν, τῇ μάχῃ δὴ καὶ τῷ σεισμῷ τούτῳ τρόμος καὶ φρίκη ἐπίκειται, ψυχρόν τε τὸ πάθος τοῦτο πᾶν, καὶ δρῶν αὐτὸ ὄνομα.

Codex Taurinensis.

ὅμως δὲ μηδὲν ἐπιδεὴς ἔστω λόγου· τὰ γὰρ δὴ τῶν περὶ τὸ σῶμα ὑγρῶν μεγαλομερέστερα εἰσιόντα, τὰ σμικρομερέστερα e) ἐξωθοῦντα, εἰς τὰς ἐκείνων οὐ δυνάμενα ἕδρας ἐνδῦναι, ξυνωθοῦντα ἡμῶν τὸ νοτερὸν, ἐξ ἀνωμάλου κεκινημένου τε ἀκίνητον δι' ὁμαλότητα καὶ τὴν ξύνωσιν ἀπεργαζόμενα πήγνυσι· τὸ δὲ παρὰ φύσιν ξυναγόμενον μάχεται κατὰ φύσιν αὐτὸ αὑτῷ εἰς τοὐναντίον ἀπωθοῦν· τῇ δὲ μάχῃ καὶ τῷ σεισμῷ τούτῳ τρόμος καὶ ῥῖγος ἐτέθη, ψυχρόν τε τὸ πάθος ἅπαν τοῦτο, καὶ τὸ δρῶν αὐτὸ ἔσχεν ὄνομα.

---

11) Haec, quae in Platonis editionibus proxime sequuntur, habentur in edito fol. 163., in codice fol. 409. a. b.

12) Moërbeka pag. 232. *manifestum mox attamen nihil deficiens sit in sermone.*

13) Idem: *nostri robustius.*

14) Idem: *oppugnat secundum naturam ipsum ad contrarium propellens.*

τὸ προστυχόν: nempe melius in codice, aduerbia enim *ὀξέως* et *ἀεὶ* diuiduntur.

e) Ibidem *σμικρότερα.*

Pariter fol. 71. b. Venetae editionis, et fol. 193. codicis, ita laudatur locus ex Politico Platonis pag. 57. tom. VI. praed. edit.

Editio Veneta.

Ὁ μὲν κυβερνήτης 15), οἷον ἀφεθέντος τοῦ πηδαλίου, εἰς τὴν οἰκείαν περιστροφὴν ἐπάνεισι. τοῦτον δὴ τὸν κόσμον αὖθις περιστρέφει γινόμενον ἡ φυσικὴ ὄρεξις. ἔπειτα προϊὼν φησι· μεταβαλὼν δὲ προσπίπτων τῇ ἀρχῇ καὶ τῷ τέλει ἐναντίαν ὄρεξιν τῇ ὀρέξει στάσιν πολλὴν ἐν αὐτῷ ποιῶν, ἄλλην αὖθις σύνταξιν ζώων παντοδαπῶν ἀπετέλεσεν. καὶ προϊὼν αὖθις· τούτων δ' αὐτῶν ἡ σωματότης αἴτιον τῆς κράσεως τῆς πρώτης φύσεως ἀντιστρεπτική, ὅτι μετέχων ἦν πολλῆς ἀταξίας, πρὶν ἢ εἰς τὸ νῦν ἀφικέσθαι κόσμον. ὑπὸ μὲν γὰρ τῆς συνθέσεως πάντα τἀγαθὰ κατεσκεύασται,

Codex Taurinensis.

Ὁ μὲν κυβερνήτης οἷον πηδαλίων οἴακος ἀφέμενος εἰς τὴν αὐτοῦ περιωπὴν ἀπέστη. τὸν δὲ δὴ κόσμον πάλιν ἀνέστρεφεν εἱμαρμένη τε καὶ ξύμφυτος ἐπιθυμία. εἶτα προελθὼν φησι, ὅτι καὶ μεταστρεφόμενος ξυλλαβὼν ζ) ἀρχῆς τε καὶ τελευτῆς ἐναντίαν ὁρμὴν ὁρμῇ η), σεισμὸν πολὺν ἐν αὐτῷ ποιῶν, ἄλλην αὖ φθορὰν ζώων παντοίων ἀπειργάσατο. καὶ προελθὼν πάλιν· τούτων δὲ αὐτὸ θ) τὸ σωματοειδὲς τῆς συγκράσεως αἴτιον, τὸ τῆς πάλαι ποτὲ φύσεως σύντροφον ι)· ὅτι πολλῆς ἦν μέτοχον ἀταξίας, πρὶν εἰς τὸν νῦν κόσμον ἀφικέσθαι. περὶ μὲν τοῦ ξυνθέντος κ) πάντα κα-

15) Quum Moërbeka in his vertendis non vna vice peccauerit, satius duco integrum ipsius subiicere locum ex pag. 106. „Gubernator quidem „velut dimisso gubernaculo „in propriam circumuolutationem redit, hunc itaque „mundum rursum conuertit

ζ) Ibid. καὶ συμβάλλων.

η) Ibid. ὁρμηθεὶς loco ὁρμῇ.

θ) Ibid. αὐτῷ.

ι) Ibid. ξύντροφον.

κ) Ibid. παρὰ μὲν τοῦ συνθέντος.

Editio Veneta.

ὑπὸ δὲ τῆς προτέρας ἕξεως ὁπόσα δύσκολα καὶ ἄδικα ἐν τῷ οὐρανῷ γίνεται, ταῦτα ἐξ ἐκείνης αὐτός τε ἔχει, κἂν τοῖς ἄλλοις ζώοις ἀποτελεῖται.

Codex Taurinensis.

λὰ κέκτηται λ), *παρὰ δὲ τῆς ἔμπροσθεν ἕξεως, ὅσα χαλεπὰ καὶ ἄδικα ἐν οὐρανῷ γίνεται, ταῦτα ἐξ ἐκείνης αὐτῆς τε ἔχει* μ), *καὶ τοῖς ζώοις ἐναπεργάζεται.*

Haec de Platone; eadem et Aristotelem passum fuisse, proxima te monebunt exempla. Fol. 38. b. textus Aldini, codicis vero 108. b. ex libro II. de generat. et corrupt. edit. Du-Vallii tom. I. pag. 517. haec laudantur.

Editio Veneta.

Τεσσάρων δὲ ὑπαρχόντων τῶν ἁπλῶν σωμάτων, ἑκάτερα τῶν δύο ἑκατέρου τῶν πρώτων εἰσί. τὸ μὲν γὰρ πῦρ καὶ ὁ ἀὴρ τοῦ φερομένου ἐπὶ τὸ πέρας· ἡ δὲ γῆ καὶ τὸ ὕδωρ τοῦ ἐπὶ τὸ μέσον· καὶ ἔσχατα μὲν καὶ εἰλικρινέστατα ἡ γῆ καὶ τὸ πῦρ· μέσα δὲ καὶ μεμιγμένα μᾶλλον τὸ ὕδωρ καὶ ὁ ἀὴρ, καὶ ἑκάτερα ἑκατέροις ἐναν-

Codex Taurinensis.

Ὄντων δὲ τεσσάρων τῶν ἁπλῶν σωμάτων, ἑκάτερα τοῖν δυοῖν, ἑκάτερα τῶν πρώτων ἐστί. πῦρ μὲν οὖν ν) *καὶ ἀὴρ, τοῦ πρὸς τὸν ὅρον φερομένου· γῆ δὲ καὶ ὕδωρ, τοῦ πρὸς τὸ μέσον· καὶ ἄκρα μὲν καὶ εἰλικρινέστατα γῆ καὶ πῦρ* ξ)*· μέσα δὲ καὶ μεμιγμένα μᾶλλον ὕδωρ καὶ ἀὴρ, ἑκάτερα ἑκατέροις ἐναντία* ο)*· πυρὶ μὲν*

„factum [calami lapsus pro „*fatum*] naturalis appetitus. „Deinde procedens ait: transmutatus autem concidens „principio et fini contrarium „impetum impetui seditionem „multam in ipso faciens, ali„am iterum corruptionem „animalium omnimodorum „effecit. Et procedens iterum

λ) Ibid. *κέκληται* erronee.

μ) Ibid. *αὐτός τε ἔχει.*

ν) In edito *ἑκάτερον τοῖν δυοῖν ἑκατέρου τῶν τόπων ἐστί· πῦρ μὲν γὰρ καὶ.*

ξ) Ibid. *πῦρ καὶ γῆ.*

ο) Ibid. *καὶ ἑκάτερα δὲ ἑκατέροις.*

Editio Veneta.	Codex Taurinensis.
τία· τῷ μὲν πυρὶ ἐναντίον ἐστὶ τὸ ὕδωρ, τῷ δ' ἀέρι ἡ γῆ, ταῦτα γὰρ ἐκ τῶν ἐναντίων παθῶν συνίσταται.	γὰρ ἐναντίον ὕδωρ, ἀέρι δὲ γῆ, ταῦτα γὰρ ἐκ τῶν ἐναντίων παθημάτων συνέστηκεν.

Liber de naturali auscult. cum alibi, tum fol. 29. b. Veneti, et 84. Taurinensis citatur cap. VI. libri I. edit. Du-Vall. t. I. p. 321.

Editio Veneta.	Codex Taurinensis.
Καὶ Δημόκριτος τὸ στερεὸν καὶ κενὸν, ὧν τὸ μὲν ὂν, τὸ δὲ ὡς μὴ ὂν φησιν· ἔτι τάξει, ῥυσμῷ, διαθιγῇ· τὰ δὲ γένη τῆς θέσεως τῶν ἐναντίων· ἄνω, κάτω· ἔμπροσθεν, ὄπισθεν· σχῆμα δὲ γεγωνιωμένον, ἀγώνιον, ὀρθὸν, κυκλοτερές.	Καὶ δὴ π) Δημόκριτος στερεὸν καὶ κενὸν, ὧν τὸ μὲν ὂν, τὸ δὲ ὡς οὐκ ὂν φησιν ρ)· ἔτι θέσει, σχήματι, τάξει· ταῦτα δὲ γένη ἐναντίων· θέσεως σ) ἄνω, κάτω, πρόσθεν, ὄπισθεν· σχήματος γωνια, τὸ τ) εὐθὺ, περιφερές.

Nempe sententiae totidem, quibus auctores, sed diversis inclusae verbis.

„ait: horum autem corporeitas est causa complexionis „pristinae naturae conuersiva, quia participans erat „multa inordinatione, antequam ad mundum, qui nunc „est, perueniret. A compositore enim omnia bona con„structa sunt, a pristino autem habitu quaecumque dif„ficilia et iniusta in caelo „fiunt, haec et ex illa ipse „habet, et in aliis animalibus „efficiuntur“.

π) Ibid. Καὶ Δημόκριτος.

ρ) Ibid. τὸ μὲν ὡς ὂν...... οὐκ ὂν εἶναί φησιν.

σ) Ibid. θέσει, et inferius σχηματι, sed in margine notatur θέσεως σχήματος.

τ) Ibid. γεγωνιωμένον, ἀγώνιον, εὐθύ.

Nunc de metricis, ex quibus primum commemorabo Homerum. Fol. 347. b. codicis Taurinensis habetur versus Homeri Il. υ. 75. 76.

. . . . αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
Ἕκτορος ἄντα μάλιστα λιλάβετο υ) δῦναι ὅμιλον.

quem cum Moërbeka sic latine dedisset pag. 196.
„Vt Achilles summo desiderio flagrauit cum Hectore
„habere colloquium".

Graeculus fol. 139. presse latinum secutus vertit:
ὥσπερ ὁ Ἀχιλλεὺς τοῦ Ἕκτορος μάλιστ' ἂν ἐπεθύμει
εἰς ὁμιλίαν ἀφικέσθαι.

An, quaeso,
Dicta recognosces veteris mutata poëtae?

Item fol. 243. codicis hi versus leguntur Il. μ. 239. 240.

Εἴτ' ἐπὶ δεξιὰ πρὸς ἠῶ τις ἠέλιόν τε φ)
Εἴτ' ἐπ' ἀριστερὰ τοίγε ποσὶ χ) ζόφον ἠερόεντα.

Moërbeka pag. 136.

Si a dextra ad ortum reuoluuntur,
Siue a sinistra ad occasum referuntur.

Huic adhaerens Graeculus fol. 95. b.

Εἴτε ἐπὶ τὰ δεξιὰ ἐπὶ τὴν ἀνατολὴν περιστρέφονται,
Εἴτε ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ ἐπὶ τὸν ζόφον ἀναφέρονται.

Tum codicis fol. 321. occurrit versus Il. ν. 572.

υ) Corrige λιλαίετο.

φ) Corrige δέξι' ἴωσι πρὸς ἠῶ τ.

χ) Emenda ποτὶ.

καὶ Ὅμηρος

Ἰλλάσιν οὐκ ἐθέλοντα βίῃ δήσαντες ἄγουσιν.

quem sic a Moërbeka conuersum pag. 181.

et Homerus

Illasibus, id est ligamentis, non violentia vi ligantes ducunt.

Graeculus perquam religiose verbum de verbo ita expressum extulit fol. 125. b.

καὶ ὅμος 16)

ἰλλασίοις, τουτέστι δεσμοῖς, οὐ βίᾳ δεσμοῦντες ἄγουσιν.

Atque de Homero hactenus; vt idem etiam de Hesiodo et Apollonio euincam. Codicis fol. 346. b. laudatur versus 116. Theog.

Ἤτοι μὲν πρώτιστα χάος ἐγένετο 17).

In edito fol. 139., metro soluto,

πρῶτον μὲν χάος ἐξεγένετο.

Pariter Apollonius fol. 321. codicis laudatus Argon. I. 129.

Δεσμοῖς ἰλλόμενον μεγάλων ἀπεσείσατο νώτων 18).

a Moërbeka primum male habitus pag. 181.

---

16) Erratum editionis pro Ὅμηρος, quod fraudi fuit Fabricio indicem scriptorum in Simplicium de Caelo contexenti.

17) Corrige *γένετο*.

18) In editionibus legitur *ἀπεθήκατο νώτων*. Omnium primus Simplicius *ἀπεσείσατο* dedit haud contemnenda lectione. Si enim, vt ait Scholiastes, *διὰ τοῦ ἀπεθήκατο τοῦ βαστάζοντος ἐπιδείκνυται ἡ δύναμις, ὅτι εὐχερῶς,* quanto melius vox *ἀπεσείσατο* inuictissimi Herculis Erymanthium aprum gestantis, atque in Mycenensium foro ab humeris non deponentis tantum, sed leuiter excutientis viuidum robur, viresque valentes notat?

Vinculis illominum, i. e. alligatum, magnorum dorsorum depulit.
dein a Graeculo prorsus necatur fol. 125. b.

Δεσμοῖς ἰλλόμενον, τουτέστιν ἐνδεδεμένον τῶν μεγάλων νώτων ἐξέωσε.

Quae quum ita sint, fide maius est, Simplicium, qui in ceteris commentariis in Aristotelem, cum de Categoriis, tum de Physico auditu, et de Anima religiose semper veterum scriptorum loca laudauit, in hoc solummodo de Caelo et Mundo ita otio indulsisse, vt ea sensu dumtaxat, non integris etiam verbis subiiceret; aut, subito casu, tum suae, tum amicorum bibliothecae talem fecisse iacturam, vt ne vnum quidem Platonis, Aristotelis, Homeri exemplar, quo vteretur, haberet. Quod si cui magis placuerit, memoriter semper veterum philosophorum scripta a Simplicio fuisse prolata, tecum, mi Didyme, licebit primo illud tenacissimae memoriae portentum suspicere, quanta neque Simonidem, aut Themistoclem viguisse fama fert; in ea enim auctorum supra triginta libri omnes insident, quin ne minima quidem incisa, cola, praepositiones, ad haec articuli, coniunctiones, earumque situs effugerint, voces tamen ipsas prorsus excidisse mirabimur. Licebit subinde hominis impudentiam ridere, qui, post adeo herculeum laborem, singulorum scriptorum vocabula memoriae suae affigere detrectauit, sane ratus, se *rudem vetustatem scribendi arte superaturum*, diuinum Platonem imprimis, Homerum, ne Empedoclem dicam, ceterosque egregios poëtas. Iam cum in ceteris libris Simplicius se oppido sanum exhibeat, non video, cur in hoc commentario eo vsque insanisse dicendus sit, vt per malam libidinem cum priscis optimisque scriptoribus certare voluerit. Verum ab

hac impudentiae nota abunde eum purgat Taurinensis codex loca omnia summa integritate referens, quem ideo genuinum Simplicii textum apparere confido.

At errabam, dum nuper dicebam, omnes clarorum virorum locos a Simplicio Veneto passim commemoratos praepostere legi. Textus enim Aristotelis de Caelo cuique commentarii parti praepositus summa semper fide exhibetur, quod ideo a Graeculo factum suspicor, ne continuo insignis ad oculos legentium fraus esset. Ceterum ridendum se propinat, quoties verba Aristotelis de Caelo in sequentibus commentariis iterum citata, ne tantam sibi crearet molestiam abs se exarata repetendi, de suo graeca facit. Exemplum sit ex fol. 137. b. Veneti, vbi haec leguntur Aristotelis de Caelo:

> ἡ περὶ φύσεως ἐπιστήμη σχεδὸν ἡ πλείστη τυγχάνει περὶ σώματα καὶ τὰ μεγέθη τούτων οὖσα πάθη καὶ κινήσεις.

quae sic fol. 2. Graeculus textum Aristotelis exscribens commentarioque praeponens apposite ad codices referebat:

> ἡ περὶ φύσεως ἐπιστήμη σχεδὸν ἡ πλείστη φαίνεται περί τε σώματα καὶ μεγέθη, καὶ τὰ τούτων οὖσα πάθη καὶ τὰς κινήσεις.

Si causam quaeras varietatum lectionis, ex Moërbeka habebis, qui pag. 194. conuerterat:

> „quae de natura scientia fere plurima existit
> „circa corpora et magnitudines horum exi-
> „stentes passiones et motus“.

Vel dum fol. 150. haec citat Aristotelis, πρῶτον μὲν οὖν καὶ τούτοις ἁμάρτημα, quae eadem folio verso proponens textum Aristotelis sic recte scribit, πρῶτον μὲν οὖν ταὐτὸ καὶ τούτοις ἁμάρτημα. Scilicet omi-

serat *ταῦτα* deceptus a Moërbeka pag. 123. vertente *primum quidem igitur et his peccatum.* Vtrobique codex Taurinensis sibi semper et cum sinceris editionibus constat.

II. Quoties Moërbeka ob proximam earundem vocum iterationem, quae interiacent, lineas in versione praetermittit, vel ob affinem verborum sonum nouam inducit lectionem, vel denique perspicuitatem captans latius exspatiatur, toties editus Aldinus ipsissimas et omittit lineas, et innouat lectiones, additionesque recipit.

Parium omissionum haec habe exempla. Ex quibus eas solum elegi, quas liquido constat natas e fraude, quam eaedem voces breue intra spatium iterato venientes Moërbekae fecerunt; alias atque alias ceteroquin allaturus, ni ad singulas commentatione opus esset, qua non additamenta Taurinensis codicis, sed Moërbekae oscitantis omissiones esse demonstrarem.

Codex Taurin. fol. 342. b.	Moërbeka pag. 194.	Edit. Veneta fol. 137. b.
Ἐπειδὴ δὲ οὐσίαι καὶ ὑπὲρ φύσιν εἰσὶν, εἰκότως διακρίνει διὰ τῆς ἐπαγωγῆς, τίνες αἱ φυσικαὶ οὐσίαι, [ὅτι αἱ σωματικαὶ, καὶ γὰρ ὑπὲρ φύσιν ἀσώματοι· ὥστε ὅτε ἔλεγε, τῶν φύσει λεγομένων τὰ μὲν εἰσὶν] οὐσίαι, τὰς σωματικὰς ἔλεγεν οὐσίας. διὸ τούτῳ ἡγουμένῳ ἠκολούθει τὸ ἑπόμενον κ. τ. λ.	Quum autem substantiae et supra naturam sunt, merito discernit per illationem sequentium verborum, quae sint naturales substantiae, corporeas dixit substantias, propter quod ex hoc antecedente sequitur consequens etc.	*Ἐπεὶ δὲ οὐσίαι καὶ ὑπὲρ φύσιν εἰσὶν, εἰκότως διακρίνει διὰ τῆς ἐπαγωγῆς, τίνες εἰσὶ φυσικαὶ οὐσίαι. ἃς σωματικὰς ἔφη οὐσίας· δι᾽ ὃ τῷ τοιούτῳ ἡγουμένῳ ἕπεται τὸ ἑπόμενον κ. τ. λ.*

Omissa a Moërbeka uncinis clausi, quo facilius pateat, quid eum fefellerit. Pariter

Codex Taur. fol. 343.	Moërbeka pag. 194.	Edit. Veneta fol. 137. b.
Κἂν εἰς τὰ σώματα καὶ ταῦτα ἀναφέρηται, ἢ ὅτι αἱ φυσικαὶ οὐσίαι οὐχ ἁπλῶς εἰσὶ σώματα, ἀλλ' ἢ σώματα, ἢ μετὰ σωμάτων, [ὡς αὐτὸς ἐπήγαγεν· ὥστε εἴη ἂν ἡ πλείστη περὶ τὰ σώματα, εἴπερ καὶ ψυχαὶ τινὲς οὐσίαι φυσικαὶ, οὐ σώματα. ὅτι δὲ αἱ φυσικαὶ οὐσίαι] ἢ σώματα ἢ μετὰ σωμάτων γίνονται κατὰ τῆς ψυχῆς πρὸς σῶμα κοινωνίαν κ. τ. λ.	Et si ad corpora haec reducantur, aut quia naturales substantiae non simpliciter sunt corpora, sed aut corpora, aut cum corporibus fiunt secundum communionem animae ad corpus etc.	*Καὶ εἰ ἐπὶ τὰ σώματα ταῦτα ἀνάγεται, ἢ ὅτι αἱ φυσικαὶ οὐσίαι οὐχ ἁπλῶς εἰσὶ σώματα, ἀλλ' ἢ σώματα, ἢ μετὰ σωμάτων γίνονται κατὰ σύζευξιν τῆς ψυχῆς πρὸς τὸ σῶμα κ. τ. λ.*

Tum

Codex Taur. fol. 414. b.	Moërbeka pag. 235.	Edit. Veneta fol. 165. b.
Τὸ ἕτερον θᾶττον τοῦ ἑτέρου ἄνω φέρεται κατὰ φύσιν, [βαρύτερον δὲ, ὅταν βάρος ἀμφοῖν ἐχόντων καὶ ὄγκον ἴσον, τὸ ἕτερον θᾶττον φέρηται] κατὰ φύσιν. αὐτὸς δὲ κουφότερον ὡς πρὸς τὸ βαρύτερον κ. τ. λ.	Alterum citius altero sursum fertur secundum naturam. Ipse autem leuius tamquam ad grauius etc.	*Θάτερον θατέρου ταχύτερον ἄνω φέρεται κατὰ φύσιν. αὐτὸς δὲ κουφότερον ὡς πρὸς τὸ βαρύτερον κ. τ. λ.*

Sic et comparari posset fol. 421. codicis cum Moërbeka 239. et edit. Veneta 168. b.; tum etiam cod. 349. b. cum Moërbeka 197. et edit. Venet. 139. b.;

ad haec cod. 352., Moërbek. 199., edit. Ven. 140. b. etc. etc.

Nouas omnes lectiones interpretationesque a natiuo sensu alienas a Moërbeka inuectas, atque a Graeculo fideliter translatas persequi, quippe infiniti esset operis, speciminis loco paucas subiiciam; vel eo maxime, quod superiora exempla documento esse possunt. Interdum a verborum sono deceptus, loco τοῦ ἐκ τῶν ἁπλῶν cod. fol. 417. cum legisset ἐκ τῶν αὐτῶν, dedit pag. 237. *omnia enim ex eisdem componi corpora.* Pariter cod. fol. 419. pro ἐπισκήπτει, lecto ἐπισκώπτει, vertit pag. 238. *deridet autem*, Aristotele quidem in proposito textu aduersarios *improbante*, itemque *refellente*, *deridente* nunquam. Editus vero Aldinus presso pede Moërbekae insistens, primo loco fol. 166. b. ἐκ τῶν αὐτῶν exhibet, secundo fol. 167. b. καταγελᾷ δέ. Interdum vtrum oculis male lippus, an mente obliuiosus legerit, nescio, supine id tamen. Veluti codicis fol. 381. b., vbi commentarii sic incipit initium: Ἱστορήσας τὴν δόξαν τῶν πυραμίδα τὸ πῦρ εἶναι λεγόντων . . . . . ἐφεξῆς ἱστορεῖ τοὺς σχῆμα μὲν κ. τ. λ., forte ipse vsus codice, a quo litterae initiales elegantiori ductu, vt fit, postea pingendae abessent, seu, cum exstarent, hic littera longa ad latus inferiusue seposita esset, eaque exili tractu et minima:

. . . . cui quidem videt parum,
Verum qui satis videt, grandis satis,

lecto στορήσας, interpretatur pag. 217. „*Euersa opinione dicentium ignem esse pyramidem . . . . . consequenter narrat eos* etc". Graeculus eadem semper chorda oberrans fol. 152. b. dat: Ἀνατραπείσης τῆς δόξης τῶν λεγόντων τὸ πῦρ εἶναι πυραμίδα . . . . . ἐφεξῆς ἐκτίθησι τοὺς σῶμα κ. τ. λ. Haec et huiusmodi passim sunt obuia, vt plura addere non vacet.

Consulto ea loca praetermisi, a quibus quia vel nobilior philologus parum cauisset, nihil mirum, si ab vtroque fuisset erratum. Facile enim cuiuis praesensum est, quia duo caeci eandem ingressi viam difficilioribus in locis cadent, at in obuiis et planis vtrumque semper lapsurum neque animo praesentiscimus, neque narranti credimus, ni mutuam sibi dedisse manum constet. Quum ergo allata loca ea sint, quae vix tirunculo negotium facessant, et textus vterque idem vsque peccet, quiduis aliud potius in animum inducam, quam vnum ex altero recoctum non fuisse. Ceterum, ni hoc fiat, in sua veritate historica restituenda erit Aristeae narratio, cellulae, mira inter disiunctos interpretes in verbis consensio, et quidquid est huiusmodi fabularum, quarum iamdudum fides abiit.

Quid plura? Errata, quae Moërbekae versionem suam oscitanter scribenti in calamum venerunt, totidem Graeculus in versione transfudit. Sic cum pag. 199. scripsisset *argumentorum*, manifesto calami lapsu, pro eo quod est in codice fol. 55 r. *τεκμαίρομαι, argumentor*; Graeculus, indigne factum ratus vel tantillum a textu erroneo desciscere, *τῶν δ' ἐπιχειρημάτων* dedit fol. 140. b. Haud absimili ratione folio 375. codicis eadem verba leguntur, *εἰπὼν* [ὁ *'Αριστοτέλης*] *δὲ ὅτι ὡς οὐδὲ ἑτεροί τινες λέγουσιν εὔλογα τὰ συμβαίνοντα*, quae Aristoteles in praemisso textu habebat, nempe *ἀλλὰ μὴν οὐδ' ὡς ἕτεροί τινες λέγουσιν . . . . . εὔλογα τὰ συμβαίνοντα*; Moerbeka, dum totus erat in optimo interpretandi genere, humana passus scribit „*cum dixisset autem, quod neque vt alterari quidam dicunt rationabilia quae accidunt,*" quiuis vt intelligat, *τὸ alterari* erratum esse tumultuariae scriptionis pro *alteri*. Quid vero Graeculus? Syllabas ipse aucupatus est fol. 150,

lin. 1 7: *εἰπὼν δ' ὅτι οὐδ' ὥς ἀλλοιοῦσθαι τινές φασιν εὔλογον τὰ συμβαίνοντα.* Oh vtinam tantus Graeculus pari sanctitate meliori in causa fuisset versatus!

Quae summa fides, *κακοζηλίαν* dixerim, quum par fuerit in vtroque interprete, hinc est, cur nulla insignium additamentorum exempla suppeditet. Noli igitur ampliores sententiarum ambitus, vel adiectos, quibus auctoris mens efflorescat, ornatus, aut paullo liberius interpretandi genus quaerere, vnde illustria documenta abducas. Latini enim interpretes, vti monuerat Boileau, graeca verba latinis aliis sat notis reddentes facile sese a difficilioribus locis citra *ἀξυνεσίας* notam expediunt, rati aequum lectorem, vbi sensum non teneat, propriam magis quam ipsorum inscitiam incusaturum. Quare si reputes, Moerbekae difficilem vsque fuisse Simplicii textum, Graeculum vero se tamquam aequissimum lectorem commisisse, libenter me vnius longioris additamenti exemplo defunctum fide liberabis. Cur enim minutulas quasque additiones *των scilicet, nempe, id est* etc. persequendo summo cum taedio te morer? Sed eccum.

Alius est finis libri primi in latina versione atque in codice fit. Hic enim in ea verba desinit, *καὶ τὴν ἀγαθότητα τοῦ θεοῦ καθ' αὑτὰ θεωρεῖν ἐπιχείρησαι:* in illa aliae atque aliae insequuntur lineae, paginae ferme dimidium. De his quid ex consideratione postremae commentationis, nexusque additamenti cum antecedentibus coniectura sim auguratus, exponam, quin tamen pro certo habeam.

Scilicet ea tum libri primi verba commentabatur Simplicius, quae sunt in extremo: *καὶ φυσικῶς δὲ . . . . . ἀδύνατον ἢ ἀΐδιον ὂν πρότερον φθαρῆναι ὕστερον . . . . τὰ γὰρ φθαρτὰ καὶ γεννητά, καὶ ἀλλοιωτὰ πάντα.* Quibus fuse explanatis, locum Ale-

xandri adducit Aristotelem atque Platonem haud sibi constitisse ideo arguentis, quod res creatas modo corruptioni obnoxias, modo incorruptibiles et sempiternas statuunt. Haec scilicet expendens Alexander contendit, corruptionem creatis rebus non contingentem, sed necessariam esse; aliter enim ἐγεδέχετο ἂν καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ τὶ τῶν φθαρτῶν μὴ φθαρῆναι. Necessarium autem quod est, idem est ἁπλῶς ἀδύνατον, quod vero ἁπλῶς ἀδύνατον, illud ὑπ' οὐδενὸς ἂν γένοιτο; ita fit, vt nemo, ne Deus ipse quidem, res creatas a corruptione eximere possit. Neque mirari subit, persequitur Alexander, me Dei omnipotentiam circumscribere, cum Plato et Aristoteles eam quoque definierint, veluti quando Plato dixit[19]: ἀλλ' οὔτε ἀπολέσθαι τὰ κακὰ δυνατὸν τῷ θεῷ[20], οὔτε ἐν θεοῖς αὐτὰ ἱδρύσθαι· τὴν δὲ θνητὴν φύσιν καὶ τόνδε τὸν τόπον περιπολεῖ ἐξ ἀνάγκης: si enim Deo possibile, τι ἂν πρὸ τούτου μᾶλλον ἐβουλήθη? Itidem ergo hoc, quod τῇ αὐτοῦ φύσει ἀδύνατον, inter illa, quae Deus praestare nequit, recenseant. Eiusmodi fere est Alexandri locus; hunc subinde Simplicius illustrium duumuirorum sententiam et loca euoluens, refutat. Quem post vbi refutasset, commodissime finem commentando imposuisset, cum nihil ad rei integritatem desideretur. At in Moërbeka, sumta occasione ex Platonis loco commemorationeque malorum obiter iniecta, sat longum hac super quaestione assuitur additamentum, vtrum Deus potuerit atque debuerit mala tollere. Ea fuse in subsequentibus ita disputatur, vt plane animum significet hominis, cuius haud

19) In Theaeteto tom II. pag. 121. edit. Bipont.

20) Sed in edito legitur ὦ Θεόδωρε pro eo quod in Codice est τῷ θεῷ.

parum ea quaestio intererat, quippe Manichaeos carpere gestientis. Etenim, praeterquam quod futuram prodant prima additamenti verba, *et illud etiam est studiositatis Alexandri indignum (ut existimo) dicere*, nonnullae etiam occurrunt, cuiusmodi *potentia Dei voluntate non est deficientior*, tum, *Deus est fons omnis bonitatis*, quae scholas sapiunt, hominemque contra Manichaeos certantem redolent. Supra caeteras haec illustrior: „et haec „dico aduersus Alexandrum non volentem duo prin„cipia entium dicere, sed persuasum ab Aristotele „vnum principium ponere clamante: non bona est „pluralitas principatuum“. Omni asseueratione affirmauerls haec fere secutura: Quid si mihi cum Manichaeis res esset, qui duo principia ponunt, adeoque sibi nimium fidentes in transuersum aguntur, vt ne Aristotelem quidem legant; si legerent enim, necdum affirmat, verum et clamat, vnicum esse principium. Eccur, quaeso, *τὸ clamante, βοῶντος,* Alexandro obiectum fuisset, qui nunquam Aristotelio clamori obsurduit, nisi alii aduersarii scriptoris menti obuersarentur?

Quae si vera sunt, nihil quicquam Simplicii intererat hanc refutare haeresim, vtpote Ethnicismo adeo addicti, vt, ne idola deserere cogeretur, Persidem apud Chosroam regem immigrauerit, Christianosque inde in suis hypomnematis saepe vellicet. Ad haec neque erat his locus, vt quae Alexander obiter ex sententia Platonis dixerat fusa digressione perstringeret. Quare a Simplicio hoc additamentum abiudicauerim. Ex lectoribus vero Simplicii nonnisi illi tribuendum videtur, cuius animus in Manichaeos ab eorum potissimum praesentia excitatus, tum a pessimis artibus, quibus opes suas augere satagebant, incensus, talis esset,

qui vel aliena scripta perlegens, occasionem nactus, commodumque proximae pagellae ob libri finem vacuae sese scriptis exhalaret. Atqui haec in neminem ante Moërbekae aetatem cadunt. Res enim Manichaeorum postquam saeculo VI. inclinare coepit, insequenti saeculo adcisa est, porroque mansit haud viii inuidiae insignis, donec saeculo XII. ementito Albigensium nomine in Gallia sese refecit. Turbulentissimas eas tum fuisse tempestates, Galliaeque prouincias ab haeresi Albigensium alias ferro laceratas, alias opinionum certaminibus vexatas, vniversas maioribus minoribus motibus exercitas fuisse, norunt omnes. Hoc autem saeculo in Flandria natus, in Gallia quoque versabatur Moërbeka, religione Catholicus, vitae instituto Ecclesiasticus, itemque ordinis praedicatorum sodalis, studiis Ecclesiae bono consulens, dum graecos scriptores ad vsum D. Thomae Aquinatis latinos faceret, animo in Albigenses infenso, vt librum Procli de malorum subsistentia conuerteret: hunc propter opinionem litterarum Summus Pontifex in Concilio Lugdunensi adhibuit, ob egregie facta in collegium Cardinalium adlegit[21]. Sic aetate, studiis, ceterisque concinentibus animus inclinat, vt credam, a Moërbeka haec fuisse in extrema pagina libri primi latine adnotata (stilus enim idem est ac in superioribus), a Graeculo vero religiose, vt omnia, conuersa. Ceterum, vtcumque sit (neque enim pro rato habeo, neque hac caussa laborare vellem), atque a quocumque demum hoc additamentum profectum, editio Veneta idem habet in fine libri primi graece versum, quod satis est, vt vtrumque parem atque vnum in adiectionibus affirmem.

---

21) Confer Echardum Script. Ord. Praedicat. tom. I. pag. 387.

Alius adhuc superesset locus, nempe collatio formae figuraeque dicendi inter editionem Venetam, ceteraque Simplicii scripta; verum cum haec subtilior, atque in re didascalica haud adeo conspicua, tum putauerim huousque dicta satis rem fecisse indubiam, vt Empedoclis et Parmenidia loca ex nouo textu Taurinensi iam liceat proferre.

Probe meministi, spectatissime Didyme, me supra dixisse, 'nihil quicquam Guilelmo Sturzio ad eam quam edidit fragmentorum Empedoclis collectionem Simplicium Venetum profecisse, multumque frustraneae operae siue ab ipso, siue a Buttmanno in barbarica Simplicii prosa refingenda fuisse collocatum.' Vt rem omnem tute ipse iudices, vtramque versionem cum Taurinensi textu citationum Empedoclis subiiciam; sic etiam fiet, vt vel morolo cuique fraus omnis abunde approbetur.

Codex Taurinensis fol. 328.

Καὶ τάχα οὐδὲν κωλύει παραθέσθαι τινὰ τῶν τοῦ Ἐμπεδοκλέους ἐπῶν τοῦτο δηλοῦντα:

Αὐτὰρ ἐγὼ παλίνορσος ἐλεύσομαι ἐς πόρον ὕμνων
Τὸν πρότερον κατέλεξα λόγῳ λόγον ὑποχετεύων
Κεῖνον. ἐπεὶ νεῖκος μὲν ἐνέρτατον ἵκετο βένθος·
Δίνησιν δὲ μέσῃ φιλότης στροφάλιγγι γένηται
Ἐν τῇ, ἤδε τάδε πάντα συνέρχεται ἓν μόνον εἶναι
Οὐκ ἄφαρ᾽ ἀλλ᾽ ἐθέλημα συνιστάμεν᾽ ἄλλοθεν ἄλλα.
Τῶν δέ τε μισγομένων χεῖτ᾽ ἔθνεα μυρία θνητῶν.
Πολλὰ δὲ ἄμα κατεστήκει κεραϊζομένοισιν
Ἐλλάξ· ὅσσ᾽ ἔτι νεῖκος ἔρυκε μετάρσιον· οὐ γὰρ
Ἀμφαφέως τὸ πᾶν ἐξέστηξεν ἐπ᾽ ἔσχατα κύκλου
Ἀλλὰ τὸ μέν τ᾽ ἐνέμιμνε μελέων, τὰ δὲ ἐξεβεβλήκει.
Ὅσσον δ᾽ αἰὲν ὑπεκπροθέοι, τόσον αἰὲν ἐπῄει

Ἡ κιδφρων φιλότης, ἀμφεῦσσον ἄμβροτος ὁρμῆ.
Αἶψα δ᾽ ἔθνεά τ᾽ ἐφύοντο τὰ πρὶν μάθον ἀθάνατ᾽ εἶναι,
Ζωρά τε τὰ πρὶν ἄκριτα διαλλάξαντα κελεύθους.

. . . ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς γενέσεως τῶν ὀφθαλμῶν τῶν σωματικῶν τούτων λέγων ἐπήγαγεν·

Ἐξ ὧν ὄμματ᾽ ἔπηξεν ἀτειρέα δῖ᾽ Ἀφροδίτη.

καὶ μετ᾽ ὀλίγον·

Γόμφοις ἀσκήσασα καταστόργοις Ἀφροδίτη.

καὶ τὴν αἰτίαν λέγων τοῦ τοὺς μὲν ἐν ἡμέρᾳ, τοὺς δὲ ἐν νυκτὶ κάλλιον ὁρᾷν,

Κύπριδος, φησὶν, ἐν παλάμῃσιν ὅτε ξὺν πρωτ᾽ ἐφύρυτο.

ὅ, τι δὲ περὶ τούτων λέγει τῶν ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ, ἄκουε τούτων τῶν ἐπῶν·

Εἰ δέ τίσι περὶ τῶνδε λιπόξυλος ἔπλετο πίστις,
Πῶς ὕδατος γαίης τε καὶ αἰθέρος ἠελίου τε
Κιρναμένων, εἴδη τε γενοίατο, χροιά τε θνητῶν
Τοῖα ὅσα νῦν γεγάασι συναρμοσθέντ᾽ Ἀφροδίτη.

καὶ μετ᾽ ὀλίγα·

Ὡς δὲ τότε χθόνα Κύπρις ἔπειτ᾽ ἐδείκνυεν ὄμβρῳ
Ἡ δὲ ἀποπνείουσα θοῷ πυρὶ δῶκε κρατύναι.

καὶ πάλιν·

Τῶν δ᾽ ὅσσ᾽ ἔσω μὲν πυκνὰ, τὰ δ᾽ ἔκτοθεν μανὰ πέπηγε
Κύπριδος ἐν παλάμῃσιν πλάδης τοιῆσδε τυχόντα.

Sic ex Codice summa cum fide, vt vel ipsi errores passim testantur, hos versus describendos duxi.

Versio Moërbekae pag. 185.	Versio pseudo-graeci textus fol. 128. b.
At forte nihil prohibet proponere aliqua verborum Empedoclis hoc insinuantia:	Καὶ ἴσως οὐδὲν κωλύει προθέσθαι τινὰ τῶν τοῦ Ἐμπεδοκλέους ῥημάτων τοῦτο παρεμφαίνοντα·

Cur ego conuersus venio ad viam laudans prius occupatam,	*Τίη δ' ἐγὼ ὑποστρέψας ἔρχομαι πρὸς ὁδὸν αἰνέων τὸν πρὶν κατειλημμένον*
Adnectens fabulae fabulam. illud liti perfectissimum subiicitur profundum.	*Προσάπτων μύθῳ μῦθον ἐκεῖνο νείκεϊ μέν τε τελεώτατον ὑπείκει βάθος,*
Versat medius amor orbiculatione facta.	*Δινέει δὲ μέση στοργὴ περιστροφῆς γενομένης.*
In hanc omnia conueniunt vnum solum esse non aspiciens,	*Εἰς ταύτην ταῦθ' ἅπαντα σύνεισιν ἓν μόνον εἶναι οὐχ ὁράα,*
Sed vertens alia aliunde statuens,	*Ἀλλὰ στρέφουσα ἱστᾶσα ἄλλοθεν ἄλλα.*
Denuo his mixtis funduntur infinitae mortalium gentes.	*Τῶν δ' αὖ μιχθέντων, ἐκχεῖται μυρία ἔθνη βροτῶν.*
Multa autem simul constiterunt vinculis ligata vicissim, quaecumque adhuc lis inuenit in alterum.	*Πολλὰ δ' ὁμοῦ συνέστη δεσμοῖσιν ἀμοιβαῖα. ὅσα δ' ἔτι τὸ νεῖκος ἔχορσεν εἰς ἕτερον.*
Non sine querela omnino destitit ad extremos fines circuli.	*Οὐκ ἀμέμπτως πάντη διέστησεν πρὸς ἐσχατόωντα πείρατα κύκλου.*
Sed alia quidem immanserunt membrorum, alia autem prodierunt.	*Ἀλλὰ τὰ μὲν ἔμεινε μελέων, τὰ δ' ἔχοντρο.*
Quantum autem existere excurrit, tantum existere subiuit.	*Ὅσσον δ' ἔμεναι ὑπεξέδραμε, τόσον ἔμειναι ὑπῆλθεν,*
Blandus amicitiae sine querela immortalis impetus.	*Μειλίχιος στοργῆς ἀμέμπτου ἀθάνατος ὁρμά.*
Ignauae autem gentes natae sunt,	*Νωθρὰ δ' ἔθνη πέφυκεν,*

Quae antequam addiscant immortalia esse animalia, ac prius indiscreta disponunt vias.	Ὅσα πρὶν δαῆναι ἄβροτα εἶναι ζῶά τε, πρὶν ἀδιάκριτα διακοσμέουσιν ἀγυιάς.
Sed et de generatione oculorum corporeorum horum dico adiecit.	Ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν σωματικῶν τούτων λέγω προστίθησιν.
Ex quibus oculos compinxit clarissimos propter Venerem.	Ἐξ ὧν ὀφθαλμοὺς διέγραψεν λαμπροτάτους δι' Ἀφροδίτην.
et paullo post	καὶ μετ' ὀλίγον
Clarius studens amicabilibus stolidis Veneris.	Περὶ τοὺς φιλικοὺς ἥλους τῆς Ἀφροδίτης σπουδάζων.
et causam dicens, quare hi quidem die, hi autem in nocte melius vident, ait	καὶ τὸ αἴτιον λέγων, διατί οἱ μὲν μεθ' ἡμέραν, οἱ δὲ νυκτὸς βέλτιον ὁρῶσι, φησὶν
In principatibus Veneris quando cum primis nascebantur.	Ἐν ταῖς ἀρχαῖς τῆς Ἀφροδίτης, ὅτ' ἐν πρώτοις ἐφύοντο.
Quod autem de his dicit, quae in hoc mundo, audi hos versus.	Ὅτι δὲ περὶ τῶν ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ φησὶν, ἄκουσον τῶν στιχων τούτων.
Si autem aliquid tibi de his desiderabilis implebatur fides,	Εἰ δέ τι σοι περὶ τούτων ἱμερτὸς ἐμπίπλησι πίστις,
Quomodo aqua, terra, soleque mixtis speciesque genitae sunt	Πῶς ὕδατος, γαίης, ἀελίου τε μεμιγμένων, εἴδεά τ' ἐγένοντο
Et colores mortalium tales, quicunque nunc apparent aptati Veneri.	Χρώματά τε θνητῶν τοιαῦτα, ὅσα νυν φαίνεται ἁρμοσθέντα Ἀφροδίτῃ.
et post pauca,	καὶ μετ' ὀλίγα,
Vt autem terra Kypris exiit, sese voluit in humido,	Ὡς δὲ γαιην Κύπρις ἐξείης ἐδίνησεν ἐν διερῷ,

Haec autem immixta puro igni dedit obtinere.	*Ἡ δ' ἐμφυσήσας ὀλίγῳ πυρὶ δῶκεν ἐπικρατέειν.*
et iterum,	*καὶ αὖθις,*
Horum autem quibuscumque intra quidem spissa, quae autem exterius rara effinxit,	*Τούτων δὲ μυῖτα, ἐντὸς μὲν πυκνά, ἔκτοσθεν δ' ἀραιὰ διέγραψεν,*
In principatibus Veneris humiditatem talem sortientia.	*Ἐν ταῖς ἀρχαῖς τῆς Ἀφροδίτης ὑγρότητα τοιαύτην λαχόντα.*

Nihil est vnum vni simile tamque par, quam Moërbeka et Graeculus sunt inter se, poëticis exceptis vocabulis, quae iste fraudi suae passim praetendebat. Quid in Taurinensi lectione corrigendum, quidue de Empedoclis Philosophia monendum videatur, in sequentibus adnotationibus liceat, humanissime Didyme, disputare. Nouo enim critices fonte accedente plurima felicissime coniectata confirmari, pleraque etiam in melius referri poterunt ex iis, quae ab ingeniosissima Sturzii industria salubritatem quidem sunt consecuta, at nondum salutem.

V. 1.

Priores duos versus nuspiam alibi apud antiquos scriptores laudatos sic Buttmannus ex citata Graeculi prosa restituebat pag. 37. vol. 4. part. 1. Comment. Societ. Philol. Lips.

τὴν δέ γ' ὑποστρέψας ἐπανέρχομαι εἰς ὁδὸν αἴνων,
τὸν πρὶν κάλλειπτον μῦθον μύθῳ προτιάπτων.

quiuis vt videat, ex prosaica interpretatione Aeneidos, quae in libris est ad vsum Delphini, optimos elici posse versus, at ipsos Virgilii modos omnino nunquam. Probe vidit V. D. *τὸ αἴνων* probabilius

esse *τοῦ αἰνέων;* vtique noster *ὕμνων* legit, non *ὑμνῶν*, vti praepostere fecerat Moërbeka. Summos vero auctores *ὕμνον* adpellasse *omnis generis carmen*, post alios monuit Fischerus ad Anacreont. Od. IX. 11. [22]); at de Empedoclis versibus vsurpari posse, auctor est Menander *de encomiis* cap. V., vbi de *ὕμνοις φυσικοῖς* ait: *καὶ χρῶνται δὲ τοιούτῳ τρόπῳ Παρμενίδης τε καὶ Ἐμπεδοκλῆς ἀκριβῶς*. Vocem *παλίνορσος* Sturzius ad vers. 271. iam reddebat *retrogradus, retrocedens.*

---

22) Dum Fischerum commemoro, nequeo, quin iniquum eius de Bodoniana Anacreontis editione iudicium paucis excutiam. Sic enim Vir doctissimus in Praefatione Editionis tertiae: „Bodonius certe .... nostrae quidem „exspectationi adeo parum respondit studiis suis, vt vllum „huiusce editionis exemplar, quamuis facie splendidum, „tamen nollemus nobis nec quatuor denariis redimere . . . „ . . . Varietas lectionis, quae adiecta comparet, neque „plena est, et vix tribus coniecturis propriis Thomae Val„pergae Calusitani, iisque leuissimis [vid. Odar. 24. 7.] „aucta". Haec scribebat Vir de Anacreonte optime meritissimus, immemor illorum Persii:

Velle suum cuique est, nec voto viuitur vno.

Si enim, vt fatetur, Bodoniana editio facie est splendida, si artificio absolutissima, eademque Anacreonteis Gratiis ex aequo respondens, plenissima sunt Bodonii vota, expletissima aequorum omnium aestimatorum expectatio. Nam iis praeter opinionem contingeret, si quidquam minus perfectum a typographorum principe ederetur. Quare si *καλλωπισμοὶ* haud arrident, detur venia *τοῖς μήπω ἀπαλλαττομένοις τῆς τοῦ σώματος ἀφροσύνης*, remque suam decoquentibus. Varietatem lectionis equidem non plenam esse ex emendationibus, quotquot, vel Ionicismi peruersa opinio, vel nouarum rerum amor, vel priuata cuiusque *φιλαυτία*, quo plura et difficiliora scire videatur, peperit chartisque illeuit, fateor. Verum longe aliud Thomae Valpergae consilium esse, cum eius explicata verba [pag. 88. edit. min. formae] testantur, tum facile

V. 2.

Etsi, quod sciam, exemplo careat compositum *ὑποχετεύω*, haud tamen reiiciendum videtur. Vti enim de vocabulo *ἀκατάψαυστος* obseruabat D'Oruille ad Charitonem pag. 241. iniquum est voces omnes, quas admittit liquidissima linguae analogia, verum quae auctoritate adhuc carent, graecitate excludere, donec felicius eis astrum fulserit. Id ipsum siue de vocabulis, siue de sensu quem praestant inaudito pluries deprehendet ille, qui lectioni Empedocleae consuescat. De simplici *ὀχετεύω* sic Phavorinus: *ὀχετεύειν ἐστὶ κυρίως τὸ ὕδωρ δι' αὔλακος ἄγειν, ἀφ' οὗ μετοχετεύειν, τὸ μετάγειν ὕδωρ ἐφ' ἑτέραν αὔλακα.* Apposite ergo Empedocles post digressionem interiectam, eandemque ad finem perductam, a primis orsis sermonem iterum *subderiuare*, iis-

---

praesentiebatur non esse his locum, vt splendidi libri postremae paginae notariorum siglis affatim commacularentur. Saltem nunquam quidquam tale videre contigit in splendidis quibusque Baskeruillii, Didotii etc. editionibus. Accedit, quod non praeparati otii, sed subitaria haec fuerit bidui opera, dum Didymus Taurinensis ad omnem humanitatis rationem facillimus Bodonio suo opus maturanti gratificabatur. Inde fortassè erit, quod *varietas lectionis vix tribus coniecturis sit aucta*, si vlla tamen laus est in coniecturis nullo certo sese compescere puncto. Ast eae *leuissimae.* Oh! quantum haberet gratiae ea penitissimae scientiae laus, quae nullo rusticitatis confinio laederetur, sederetque iudex non se magis, quam ceteris auctoribus! Quamquam neque inter variantes proprie dictas ipse Didymus habebat, dum oden *κδ'*, vt pedibus incederet certis, coniectura rescribens, emendatores quosque immoderatos tentamine suo castigabat, quod Cl. Fischerus haud vidit, quippe qui in varietate lectionis odes *κδ'* ad singulos versus Valpergam tamquam noua serio comminiscentem citat. Adeo praeiudicatae expectationes saepe saepius spe sua frustrantur.

que sequentia *connectere*, *subiungere* volens hoc vtebatur vocabulo. Sic fere Lucretius II. v. 477. et 521.

Quod quoniam docui, pergam connectere rem, quae
Ex hoc apta fidem ducit.

V. 3.

Verbum *κεῖνον* ad superiorem contextum spectare, praeter cetera, id argumento esse potest, quod Simplicius de Phys. Auscult. fol. 17. b. codicis Taurinensis signati C. IV. 4. [neque enim editionem videre contigit] hunc versum cum sequentibus recitaturus, illud omisit, haud sane facturus, si cum posterioribus cohaesisset. Inde ex eadem Simplicii citatione de phys. ausc. Sturzius hunc depromsit versum, prima voce excepta, cum duodecim insequentibus, exhibetque in sua collectione a v. 136. ad 148. Ob lectionis varietatem praestabit vt maxime necessaria adnotare:

V. 4.

Codicis lectionem ineptam esse neque est cur moneam; quare satius duco editam Sturzii amplecti:

Δίνης, ἐν δὲ μέσῃ φιλότης στροφάλιγγι γένηται,

Taurinensi codice de phys. ausc. concinente. Quamquam superiore versu *ἐπεὶ* cum indicatiuo, hic cum coniunctiuo construatur, nihil mutandum inuitis codicibus, metro etiam respuente indicatiuum *γένετο.* Temporum enallagen multum elegantiae habere iam obseruatum Brunckio ad Prometheum v. 1036.; disparilitatem modorum plurimum conferre ad *ὁμοιομερίαν* tollendam, cum hic locus euincit, tum alia atque alia exempla coaceruari possent.

V. 5.

Metro iugulato tum hic, tum fol. 362., vbi eadem sic scribit ἐν τῇδε τάδε πάντα, quemadmodum et fol. 17. b. legit Codex de Phys. Ausc., si quidem coniecturae esset locus, mallem legere:

Ἐν τῇδ᾽ ἠδὲ τὰ πάντα.

Ita enim belle τῷ ἠδὲ in septimo versu responderet τῶν δέ τε μισγομένων: hoc item non praestat edita lectio ἐν τῇ δὴ τάδε πάντα.

V. 6.

Lectionem Sturzii:

Οὐκ ἄφαρ, ἀλλὰ θέλυμνα συνίσταται ἄλλοθεν ἄλλο,

mendo aliquo laborare ex sola patet diligentia, qua probabilem inde sensum elicere satagit. Postquam enim θέλυμνα reddidisset *prorsus*, hanc profert versionem: „*non quidem statim, sed tamen prorsus con-* „*iunguntur aliud quidem aliunde*"; at neque si ita vertas τὸ ἄφαρ, opponitur τῷ θέλυμνα, quae duo necessario sibi aduersari probe intellexerat Vir acutissimus. Iam in nostro ex aduerso sibi respondent ἄφορα, quod, iudice Hesychio, praeter cetera, est ἀσύλληπτα, et ἐθελυμὰ, quod ex Phauorino sonat πυκνὰ, vt habeas:

Haud disiecta, sed densa simul vndique consistunt.

Amicitia enim sphaerum succedente, elementa, quae prius ἄφορα erant et ἀσύλληπτα, sese conglobare coeperunt, vti ex proximo versu clarius liquet. At quum quantitas vocis ἐθελυμὰ valde mihi sit anceps, malo θέλυμνα reponere, quod pari in sensu legitur v. 73. Sturzii:

Ἐκ δ᾽ αἴης προρέουσι θέλυμνά τε καὶ στερεά γε.

e terra nascuntur densa et solida, vt vertit Sturzius. Cum *συνιστάμενα* sat commode se habeat, nefas duco praeter auctoritatem codicum recudere *συνίσταται*.

V. 8.

Metri gratia ex edito Sturzii sic emenda:

Πολλὰ δ' ἄμικτα κατεστήκει κεραϊζομένοισιν.

Verte: „*multa adhuc manebant haud permixta cum* „*iis, quae in sese inuicem incursabant*". Etenim *ἐν ταύτῃ* [ita Simplicius fol. 362.] *τῇ καταστάσει μουνομελῆ ἔτι τὰ γυῖα ἀπὸ τῆς τοῦ νείκους διακρίσεως ὄντα ἐπλανᾶτο τῆς πρὸς ἄλληλα μίξεως ἀμφιέμενα,* quare Empedocles hosce elementorum permistionem frustra expetentium temerarios errores recte incursiones occursationesque adpellare potuit. Cur *ἀλλὰξ* (sic enim lege) ad sequentem versum cum Sturzio non referam, atque editum *κερασσαμένοισιν* respuam, patebit ex aurea lectione decimi versus, quam ne turbarem, religioni habui.

V. 10.

Incommodum esse vocabulum *ἀμεμφέως*, quod antea legebatur pro eo quod est in Codice *ἀμφαφέως*, iam Sturzius senserat. Quapropter praeeuntibus Hesychio et Phauorino, qui *ἀμέμφως* per *ἀφειδῶς* reddunt, V. doctus vocem *ἀφειδῶς* eo trahebat, vt notaret *omnino*, hocque fas esse aiebat ex hisce Plutarchi de discrim. Adul. et Amic. c. 36. ed. Hutten. *ἀφειδῶς ἐνέδωκεν ἑαυτὸν ὑποσκελίζεσθαι*, vbi etsi in libera versione tolerari possit *omnino*, eius tamen germanam lectionem, *quin sibi parceret*, *nulla sui ipsius habita ratione*, in ea quae pressior sit facile quis amabit. Iam si omnes notiones, quae apud liberos interpretes obtinent, vocibus ipsis essent affigendae, aequo nimium graecae linguae pomoeria forent

amplianda. Contra quam auream, vt praemonui, lectionem Taurinensis codex praestet, ex eo colligere videor, quod 1° a voce reconditiore *ἀμφαφέως* pervia librariis fuit transitio ad vulgatiorem *ἀμεμφέως*; 2°. perquam apposite indigitat, ad quem gradum Discordia sublimis esset in sphaero, id est, cogente Amicitia, *ἐνέρτατον* venisse in fundum, quin tamen iam eum contingeret. Vocem *τέρματα* insititiam esse ad versum supplendum, ab eoque abesse posse, sentiunt omnes. *Τὸ πᾶν* ad *νεῖκος* spectare monuerat Simplicius fol. 362., quem locum operae pretium erit collatis versionibus exscribere, quò et proximis versibus maior lux affundatur, et simul pateat, quam parum constanter conuenienterque fraus sese gerat.

Codex Taurinensis fol. 362.

Μήποτε οὖν οὐκ ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ τῆς φιλίας ταῦτα λέγει γενέσθαι ὁ Ἐμπεδοκλῆς . . . . . . ἀλλὰ τότε οὔπω τὰ νεῖκος

. . . . *πᾶν ἐξέστηκεν ἐπ' ἔσχατα τέρματα κύκλου,*
Ἀλλὰ τὰ μέν τ' ἐνέμιμνε μελέων, τὰ δ'. ἐξεβεβήκει.
Ὅσον δ' αἰὲν ὑπεκπροθέοι [*φησὶ τὸ νεῖκος*], *τόσσον αἰὲν ἐπῄει*
Ἠ πιόφρων φιλότητος ἀμεμφέος ἄμβροτος ὁρμή.

Moërbeka pag. 205.

Forte igitur non in praedominio amicitiae haec dicit fieri Empedocles . . . . . sed tunc quando nondum lis

Editio Veneta fol. 144. b.

Ἴσως οὖν οὐκ ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ τῆς φιλίας ταῦτά φησι γίνεσθαι ὁ Ἐμπεδοκλῆς . . . . . ἀλλὰ τότε ὅτε οὔπω τὸ νεῖκος

. . . . . . omnis secessit ad extrema vltima circuli.	. . . . . . ἅπαν ὑπεχώρησεν πρὸς τὰ ἔσχατα τελευταῖα τοῦ κύκλου.
Sed haec quidem membrorum immanserunt, haec autem exiuerunt.	ἀλλὰ τὰ μὲν τῶν μερῶν ἐνέμεινεν, τὰ δ' ἐξῆλθεν.
quemadmodum enim semper proficiscitur lis,	ὅσον γὰρ ἀεὶ τελειοῦται τὸ νεῖκος
tantum semper subit mansuete sapiens amicitia sine querela impetus.	τοσοῦτον ἀεὶ ὑπειςίν ἐπιεικῶς ἡ σοφὴ φιλια χωρὶς μέμψεως ὁρμή.

Quidquid peccat alter, et alter.

V. 11.

Sturzius mauult *μερέων*, vt intelligantur partes *τοῦ νείκους*. Verum *μελέων* legerat Moërbeka, *μελέων* bis codex Taurinensis habet, tum alter de phys. ausc., denique *μελέων* postulat contextus loci nuper citati fol. 562., quem siue ad lectionem muniendam, siue ad Empedoclis scita illustranda abs re non erit huc transferre. Quum Alexander praepostere ea Aristotelis verba lib. III. cap. 2. edit. Du-Vall. pag. 415. *καθάπερ Ἐμπεδοκλῆς γίνεσθαί φησιν ἐπὶ τῆς φιλότητος* intellexisset, dum Empedoclis opinionem ita accipit, ac si exemplo esset temerarii motus, quo res aliae alias apprehendentes in ea concrescerent corpora, cuiusmodi in natura videmus; contra Simplicius contendit Empedocli placuisse 1° per motum fortuitum haud eas elementorum permistiones genitas, ex quibus corpora, prout sunt in natura, emergant, sed inchoata tantum et monstrosa orta fuisse; etenim *πῶς ἂν εἴη μίξεως σημαντικὸν ἡ ἀναύχενος κόρση, καὶ τἄλλα τὰ ὑπὸ τοῦ Ἐμπεδοκλέους λεγόμενα?* 2° neque praedicta monstra sub Amicitia moderante coaluisse, quandoquidem dicat Empedocles *ἐν τῇδε τάδε πάντα*

συνέρχεται ἓν μόνον εἶναι, sed quo tempore rerum summa inter Amicitiam superiora chaus obtinentem, et Discordiam in inferiora detrusam, dubio imperio indiuisa erat. Tum enim membra *ἔτι μουνομελῆ* imperfecta vagabantur, in his brachia humeris orbata, frontes oculorum expertes discurrebant, affinia vnumquodque quaeritans membra, quibus numeris expleretur suis. Tandem Discordia contrectanter in imo chaus desidente, monstra *solimembra* proprio quaeque conciderunt loco; vno verbo haec *ἐπὶ τῆς φιλότητος* facta sunt *οὐχ ὡς ἐπικρατούσης ἤδη, ἀλλ' ὡς μελλούσης ἐπικρατεῖν*. Quare dum Simplicius versus superius laudatos sententiae suae patronos adsciscit, atque subdit *ἐν ταύτῃ οὖν τῇ καταστάσει κ. τ. λ.* vide ad v. 8., apertissime prodit, se et *μελέων* legisse, et hoc nomine membra quaeque intellexisse; seu quae *μουνομελῆ* vagabantur, quum e Discordiae dominatione excessissent, seu quae ei adhuc subiecta, neque reuera coalita, permistionem opperiebantur. Hinc verterem: „sed alia quidem ex membris permistionem „praestolabantur sub Discordiae potestate manentia, „alia vero, cum inde excessissent, vagabantur affinia „membra quaerentia". Siue, vt cum grammaticis loquar, vtraque vox, *ἐνέμιμνε* et *ἐξεβεβήκει*, praegnans est, vt duplicem prae se ferat sensum, illa, dum exspectare simul notat et manere in Discordiae potestate, haec, ab huius dominatu excedere atque vagari.

V. 12.

Optime Sturzius pro *ὑπεκπροσθέει* emendauit *ὑπεκπροθέει*, Taurinensibus codicibus consentientibus. Iidem tamen refragantur, dum mauult *ὑπῄει*. Ceterum vtrum *ὑπεκπροθέει* legas, an *ὑπεκπροθέοι*, disputare non vacat.

V. 13.

Versu ob corruptam vocem ἀμφεύσσον claudicante, quid pro ea reponas, ex hisce collige. Textus omnes eandem hic adhibent vocem, quam supra in versu decimo. Sturzius enim vtrobique ἀμεμφέως, consentiente codice Taurinensi de Phys. Ausc. et Moerbeka, qui vtroque in versu reddit *sine querela:* tum pseudo-graecus de Caelo v. 10. ἀμέμπτως, hic loci ἀμέμπτου; accedit Lucillus Philaltheus, hic in sua versione Simplicii de Phys. Ausc. vtrobique conuertit *sine culpa.* Iam quemadmodum in versu decimo optimam lectionem praestabat ἀμφαφέως, idem et reponendum videretur in hoc, quo immoramur, versu. At metro aduersante, et sensu aduerbium hoc improbante, emendandum erit ἀμφαμφῶσ᾽, τῷ μ inserto ad secundum alpha producendum, plane ac in ἀμφασίη, φαεσίμβροτος, ἀσύχιμος, δαμασίμβροτος, ἄμβροτος, ἔρεμβος, vide Maittaire de Dialect. pag. 390. ed. Sturz.; ex Empedocle addi posset vox ἀστεμφὴς v. 16. pro ἀστεφής. Atque eo vel maxime in hac lectione conquiesco, quod facile amanuensibus fuerit á forma inuisitata ad τὸ ἀμεμφέως dilabi, commodusque inde oriatur contextus. Quemadmodum enim de Helena ter cauas insidias diligenter circumeunte, dum optimos quosque Danaorum manu conquirebat, voceque compellabat, Homerus Odyss. δ' 277. ait:

τρὶς δὲ περίστειξας κοῖλον λόχον ἀμφαφόωσα,

in eundem modum Empedocles declaraturus, quanta diligentia Amicitia vndique Discordiam insectaretur, sibique vniuersa subderet, ait, chaos attrectanter circumiuisse, quod breuius exponi haud poterat, quam est vno significatum nouato vocabulo. Ceterum si quem male habet inauditum vocabulum πιόφρων, nae

ille poterit cum Sturzio *πίφρων*, vel etiam *πρόφρων* legere *).

V. 14.

Omnino corrige *θνήτ'* cum Sturzio pro eo quod est in nostro *ἔθνεα*.

V. 16.

Iam sequuntur versus, quos ex veteribus solus seruauit Simplicius de Caelo. Hosce ex pseudo-graeco ad leges metricas sic refingere conabatur Buttmannus laud. loco:

ἐξ ὧν ὀφθαλμοὺς διέγραψεν δῖ' Ἀφροδίτη
λαμπροτάτους.

Et

. . . . *ὅτ' ἐν πρώτοις ἐφύοντο.*

Et

εἰ δέ τί σοι περὶ τῶν γλυκὺς ἵμερός ἐστι πεπύσθαι,
πῶς ὕδατος, γαίης τε, καὶ ἠελίου μιχθέντων,
εἴδεά τ' ἐξεγένοντο, τοσαῦτά τε χρώματα θνητῶν,
ὅσσα τε νῦν ἐφάνη ἁρμοσθέντ' εἰν Ἀφροδίτῃ.

Et

ὡς γαίην Κύπρις ἐξίης διερῷ δίνησεν·
ἡ δ' ἐμφυσήσασ' ὀλίγῳ πυρὶ δῶκεν ἐπισχεῖν.

Et

μεῖστα δὲ τῶν, ἐντὸς μὲν πύκν', ἔκτοσθε δ' ἀραιά.

Et

. . . . *τόσην ὑγρότητα λαχόντα.*

At, hisce omissis, genuinum codicem expendamus. Oculos *ἀτειρέας* appellauit, quod, auctore Hesychio, idem est ac *στερεὸς*, *οὐ τειρόμενος ὑπὸ Ἄρεως*, *ἀκαταπόνητος*, ad haec *θαυμαστὸς*, *ὀξὺς*, et *ὁ διὰ λαμπρότητος ἀθροούμενος*; nomina enim *ἀθειρὴς*, *ἀθερὴς* et *ἀτειρὴς* tum ab Hesychio, tum a Phauorino pro-

[*) Imo lege *ἠπιόφρων* et adde hanc vocem Lexicis. G. H. SCHAEFER.]

miscue confunduntur, vt clarissimis Hesychii illustratoribus adnotatum. Quare Moërbeka dedit *clarissimos*, et pseudo-graecus *λαμπροτάτους*. Quorsum spectet *ἐξ ὧν*, ex iis colligitur, quae Sturzius eruditissime, vt omnia, exequitur pag. 418—20., scilicet placuisse Empedocli ex aqua potissimum et igne oculos coagmentatos esse; quae scita cum in superioribus versibus deperditis aperuisset, in hoc veluti conclusionem firmauit.

V. 17.

Propriam notionem vocis *ἀσκέω* positam esse in eo, quod notet *curam adhibere, accurate facere* et *conficere*, ex Homero monuit Damm col. 2640. *γόμφους* esse *δεσμὰ, ἄρθρα, συνδεσμοὺς* adnotauit Hesychius. Quare quum in praecedentibus de oculis verba fecisset, hi *γόμφοι* de vinculis intelligendi veniunt, quibus Venus oculos confectura ignem simul et aquam vinciebat, temperabatque pro diuersa oculorum ratione. Illud enim indubium, hac voce, vel alia affini, pari in sensu delectatum esse Platonem; sic enim in Timaeo pag. 307. edit. Bipont., postquam omnium primum ignem terramque creatam dixisset, subdit: *δύο δὲ μόνω ξυνίστασθαι τρίτου χωρὶς οὐ δυνατόν. δεσμὸν γὰρ ἐν μέσῳ δεῖ τινὰ ἀμφοῖν ξυναγωγὸν γίνεσθαι.* Totam inde vinculorum rationem explicare pergit. Haud secus pag. 329. Dii iuniores elementorum particulas vinculis copulabant, *πυκνοῖς γόμφοις ξυντήκοντες, ἓν ἐξ ἁπάντων ἀπεργαζόμενοι σῶμα ἕκαστον*, crebrisque clauis coniungentes vnum ex omnibus corpus efficiebant. Quae si cui non probantur, licebit ei de vinculis accipere, quibus oculi partes in vnum sunt colligatae, vel de *γόμφοις*, quibus oculus vterque ad inuicem deuincitus est, vnde

.... *μία γίνεται ἀμφοτέρων ὄψ.*

quemadmodum habet Empedocles v. 284. Confer etiam versum 193., vbi *ἐγόμφωσεν* et *ἔδησε* coniunguntur, ibique adnotata a Sturzio. Vocem *κατάστοργος* analogia dictam haud repudiandam censeo. Moerbeka vertebat *amicabilibus*.

V. 18.

Κύπρις, *Ἀφροδίτη* eadem est ac *Φιλία*, quemadmodum Sturzius ea, qua vtitur, accuratissima diligentia monuit pag. 241. et alibi. Cuius appellationis non aliam proferri posse rationem arbitror, quam illam a Lucretio allatam. Hic enim de *rerum natura* versus pangere constituens, poëma exorditurus, Venerem sibi sociam studet esse, eo quod rerum naturam sola moderetur, nec sine ipsa quicquam dias in luminis oras venit. Hunc versum veluti ceterorum prooemium habuerim, in quibus propriam euolvebat theoriam, cur oculorum alii interdiu, alii noctu clarius obiecta cernerent, qua de re quid senserit, adi sis Sturzium p. 418 — 20.

V. 19.

Vocem *λιπόξυλος* hucusque, quod sciam, inauditam iam exhibebat versus 69. Empedoclis a Simplicio de phys. Ausc. depromptus:

ἀλλ' ἄγε τῶν δ' ὀάρων προτέρων ἐπὶ μάρτυρα δέρκευ
εἴ τι καὶ ἐν προτέροισι λιπόξυλον ἔπλετο μορφῇ.

Sturzius nouam et inuisitatam vocem miratus rescripsit *λιπόζυγον*, quod, Hesychio et Phauorino interpretibus, vertit *solitarium*. At, praeterquam quod Taurinensis codex de phys. ausc. fol. 74. b. *λιπόξυλον* itidem exhibet, et Lucillus Philaltheus ad h. l. latine reddit *pingui forma lignum*, reponendumne etiam hic loci *λιπόζυγος?* Fateor non

assequi, quid monstri sit *fides solitaria*, quemadmodum et in v. 69. valde male me habet *solitarium forma*, quod, nisi per varias interpretationes diducas, barbaricum est. Ergo in tanto codicum consensu, cumque iterata vice legatur, omnino in voce λιπόξυλος acquiescendum erit. Noua autem vocabula ab Empedocle ficta mirabitur nemo, qui loca Lucretii I. 137. et Ciceronis III. *de finibus* 1. 2. etc. recogitet; ad haec Empedoclis aetatem, vniuersamque eius scripturae rationem, tum multa vocabula quauis in lingua exoleuisse. Accedit, quod, etsi nostrum sit insolentius, analogia tamen sit dictum; quare si Wolfio parem vocem λιπόχαρις [Poëtriarum octo fragm. et elogia fragm. XXXVII.] etiam tum ignotam recipere licuit, eodem iure inter vocabula probatae notae hanc annumerabo, in eiusque sensum inquiram. Quam ex nostro fragmento facilius innotescere arbitror, quandoquidem in v. 69. λιπόξυλον absolute sit positum. Vocem ξύλον persaepe notare *vinculum ligneum*, quo vt manus pedesque, ita et ceruices impediuntur, post alios dat Fischerus ad Anacr. fragm. XXVII. v. 12. Cuiusmodi illud esset, confer Reiske ad Demosth. pro Coron. §. 40. Quare λιπόξυλος ad nominis originem exactus erit ille, *cui vincula desunt*, *qui a vinculis est solutus*, plane ac λιπόζυγος, *qui solutus est a iugo societatis*, *solitarius*; de fide dictum λιπόξυλος πίστις erit *fides vinculis soluta*, *libera*, *incredula*, qua ratione *incredulus* pro *incredibilis* accipitur. Ergo v. 69. verte:

Sed age eorum, quae prius dicta fuere, testem contemplare,
Si quid et in praecedentibus, quod ad formam attinet, incredibile fuerit,
Testem, inquam, contemplare solem etc.

Hoc loco redde:

Si vero quibusdam de his incredula est fides,
h. e. fide maius videtur,
Quomodo ex aqua, terra, aëre et igne permixtis
Species ortae sint, et color mortalium etc.

Qui acriori vtatur critica, maiora dabit, at ab ista vocis notatione non longe recessurum confido.

V. 22.

Vox *γεγᾶσι* pro *γεγάασι* itidem legitur v. 398., vbi apposite Sturzius a *γάω* interpretatur *extant*, *reperiuntur*. Lege *Ἀφροδίτῃ* casu datiuo.

V. 23.

Corrige *ἐδίνει ἐν ὄμβρῳ*, ita enim et sensus postulat, et Moërbeka *sese voluit in humido*. *Ὄμβρον* esse aquam, ex Simplicio monuit Sturzius pag. 210. Hic, et proximo versu, nisi omnia me fallunt, Empedocles agit de hominis ortu. Censorinus enim de die natali cap. IV. Empedocli placuisse affirmat: „primo membra singula ex terra quasi praegnante „passim edita, deinde coisse, et effecisse solidi ho„minis materiam igni simul et humori permistam". Haud absimili ratione Ouidius Metam. I. 82.

Quam tellurem satus Iapeto mistam fluuialibus
vndis
Finxit in effigiem moderantum cuncta Deorum.

Verum prae omnibus veteribus pressius noster hunc Geneseos locum II. 7. transtulisse videtur: וויצר יהוח אלחום את האדם עפר מן-האדמה וופח באפיו כשמת חיום vt lingua tantum et metro vterque distinguatur.

V. 24.

Seiunge *ἡ δὲ ἀποπνείουσα*.

V. 25.

Metri gratia emenda *τῶν δ' ὕσ' ἔσω*, et *ἔκτοθι.*

V. 26.

Ob easdem metri leges corrige *παλάμῃσι.* Persimilem versum Sturzius habet v. 218.

Κύπριδος ἐν παλάμῃς πλάσιος τοιῆσδε τυχόντα.

quem vtpote solitarium, et in Empedoclis carminibus, vt augurari licet, frequentem huc trahere, aut hunc ex nostro, et vicissim refingere nolo. Vel eo maxime, quod tum Moërbeka, tum ipsa critica adversetur; ille, dum vertit *humiditatem talem sortientia*, haec, dum intemperantis notam vix effugiet, si in contextu, qui ferri potest, quidquam immutat.

Persequar, Didyme egregie, ceteros Empedoclis versus a Simplicio de Caelo passim laudatos exscribere, ne litterarum bono, ardentique doctorum hominum, qui in iis corrigendis operam posuerunt, exspectationi merito conceptae sciens defuisse videar. Eosdem, adeo haud secus quam praecedentes, in pseudo-graeco pari indignitate esse foedatos, quia a cetera fraude non abhorret, et certissime iudicas, et, vti soles, recte; quare, ne libro nequicquam turgescente, tua abutar patientia, collationem versionum omittam, vt maxime necessaria in notis, si quid opus erit, inde excerpturus. Vnaquaeque versuum fragmenta lineola distinguam, prout a Simplicio vel disiuncte vel continenter citantur.

Fol. 361. b.

27 *ᾗ πολλαὶ μὲν κόρσαι ἀναύχενες ἐβλάστησαν.*

Fol. 362.

γυμνοὶ δ' ἐμπλάζοντο βραχίονες εὔνιδες ὤμων,
ὄμματά τ' οἷα ἐπλανᾶτο πενητεύοντα μετώπων.

αὐτὰρ ἐπεί [φησι] κατὰ μεῖζον ἐμίσγετο δαίμων,
ὅτε τοῦ νείκους ἐπεκράτει λοιπὸν ἡ φιλότης,
ταῦτά τε συμπίπτεσκον ὅπῃ συνέκυρσεν ἕκαστα
ἄλλα τε πρὸς τοῖς πολλὰ διηνεκῆ ἐξεγένετο.

Fol. 364.

σφαῖρος κυκλοτερὴς μονίῃ περιγηθέϊ γαίων.

Fol. 90. b.

ἄλλοτε μὲν φιλότητι συνερχόμενα εἰς ἕνα πάντα,
ἄλλοτε δ' αὖ δίχα πάντα νείκεος ἔχθει.
ᾗ δὲ πάλιν διαφύντος ἑνὸς, πλέονα ἐκτελέθουσι
τῇ μὲν γίνονταί τε καὶ οὔς φησιν ἔμπεδος αἰών.
ᾗ δὲ διαλλάσσοντα διαμπερὲς οὐδαμοῦ λήγει·
ταύτῃ δ' αἰὲν ἔασιν ἀκίνητοι κατὰ κύκλον.

Iidem ex fol. 185. b.

ἄλλοτε μὲν φιλότητι συνερχόμενα εἰς ἓν ἅπαντα,
ἄλλοτε δ' αὖ δίχα ἕκαστα φορούμενα νείκος ἔχθει.
ᾗ δὲ πάλιν διαφύντος ἑνὸς πλέον ἐκτελέθουσι.
τῇ μὲν γίγνονταί τε καὶ οὔ σφισιν ἔμπεδος αἰών·
ᾗ δὲ διαλλάττοντα διαμπερὲς οὐδαμοῦ λέγει,
ταύτῃ δ' αἰὲν ἔασι ἀκίνητοι κατὰ κύκλον.

V. 27.

In collectione Sturzii est 219., diuersa tamen lectione:

ᾗ πολλῶν μὲν κόρσαι ἀναύχενες ἐβλάστησαν,

quam V. D. auctoritati Aristotelis et Philoponi nimio obsecutus inuitissime recepit; fatetur enim ad h. v. ex omni lectionis varietate, si vlla detur optio, sibi placere vt legatur ᾗ πολλαὶ μὲν κ. τ. λ. Ergo ita, vt inclinabat animus, legat, auctoritates vtrimque pares sensu decernente. Quorsum enim τὸ πολλῶν? Hominesne, an corpora, vel animalia spectare affirmabimus? At, discordia nondum prostrata, nihil ho-

rum coaluerat. Anne monstra? Imo ipsae *κόρσαι ἀναύχενες* monstrorum instar erant, vt cui eas adiudicem plane nesciam. Vtrum vero *ἦ*, vel *ἢ*, aut etiam *ὡς* sit legendum, neque in contextu mutilo constare potest, neque scitu momentosum; quare molestissima foret *ἀκριβείας* anxietas plura persequi.

V. 28. 29.

Corrige *τ' οἱ' ἐπλανᾶτο;* cetera apertissima, vt maioribus vix esset opus, nisi Philologorum, qui metra turbata ex graeculi prosa restituebant, operosae lucubrationes nominandae essent. Verum primum omnium, quis ipsis fundus fuerit, subiiciendum. Haec in editione Veneta sic habentur fol. 144. b.

γυμνοὶ μεμόρφωνται οἱ βραχίονες χωρὶς ὤμων,
ὀφθαλμοὶ δὲ τοιοῦτοι ἐπλάσθησαν πτωχοὶ μετώπων.

Ex his Sturzius in nota ad p. 381. hos effingit versus:

γυμνωθέντα τὰ γυῖα μεμόρφωται δίχα τ' ὤμων,
ὄσσε δὲ τοίω ἐπλάσθησαν [vel *οἴω ἐβλάσθησαν*] *νόσφι μετώπων.*

Tum in notis ad v. 212. paullo aliter:

γυμνοὶ μὲν μορφοῦντο βραχίονες δίχα τ' ὤμων,
ὄσσε δὲ οἴω κ. τ. λ.

Hermannus a Sturzio ibidem citatus coniiciebat:

.... *γυμνοὶ μὲν μορφοῦντο βραχίονες ὤμων,*
ὀφθαλμοὶ δέ τοι αὖτε μετώπων πτωχοὶ ἔπλασθεν.

Denique Buttmannus non vna tantum ratione comminiscebatur in Comment. Soc. Phil. Lips. vol. 4. part. 1. pag. 36.

γυμνοὶ μόρφωθεν χωρίς τε βραχίονες ὤμων
ὀφθαλμοὶ δὲ τοῖοι } *πλάσθεν, πτωχοί τε μετώπων.*
vel *ὀφθαλμοὶ δὲ τοιούτω*
vel *ὀφθαλμοὶ δ' οἶοι*

Vniuersam Graeculi fraudem vsque tum Philologos omnes ita fefellisse, ne quidpiam suboleret, equidem summopere demiror. Iis enim, quorum studia integrum Simplicium lustrasse cogebant, Io. Alb. Fabricio imprimis, pronum erat, necdum Empedoclis, verum et Platonis, Aristotelis, Homeri vulgatissima loca obseruare tanta deprauatione foedata, quantam vel a Simplicio, vel a librariis perquam oscitantissime conscribillantibus profectam nulli vnquam credulo ingerere potuissent. Inde in suspicionem adducti, locum aperuissent ad fraudem detegendam.

V. 30. sq.

Hi versus adeo vitiate in pseudo-graeco legebantur, vt nec quisquam vnus eorum emendationem tentandam duxerit. In primo versu vt metrum expleas, adde δαίμονι ex auctoritate Moërbekae vertentis *secundum maius miscebatur daemoni daemon*. In trigesimo secundo lege διηνεκέ' ἐξεγένοντο, vel διηνεκές. In his de ea elementorum permistione agi, quae, discordia iam in vltima chaus conclusa, facta est, dubitare non patitur Simplicii contextus. Diuinis nominibus elementa penes Empedoclem insigniri, imo quandoque et Deos appellari, Sturzio adnotatum est pag. 209. sq.; eum etiam consule de notatione verbi συγκύρειν. Ceterum etsi par versui nostro 30. sit fragmentum 190. Sturzii:

. . . . ὅπη συνέκυρσεν ἅπαντα.

quum haec vel huiusmodi ῥῆσις pluries Empedocli vsu venire potuerit, neque illud huc referam, neque nostram ex Sturziana lectione corrigam.

V. 33.

Versum, quem illustrandum suscipio, multam molestiam Criticis facessiuisse, Scaligero imprimis, Gro-

tio, Heerenio, Friedelio, Fülleborinio, Buttmanno, notissimis nominibus, ex adnotatione Sturzii colligo. Rem tamen perpendenti facile adparebit, eos propriae emendandi sollertiae vnice confisos, haud satis contextum Simplicii expendisse; si enim pensassent, persuasum est, non adeo dubitatum fuisse de lectione *μιμίης*, vel *δίνῃ*, *μούνῃ*, *μανίᾳ*, *κώνῃ*, sed vnicam *μονίῃ*, cuius ad tempus receptae postea poenituisse Sturzius scribit, germanam esse intellexissent. En totam Simplicii fol. 364. scripturam, in qua versus iacet. Quemadmodum Aristoteles habet in proposito textu, *τὸν Ἀναξαγόραν ἀποδέχεται κατ' αὐτό γε τοῦτο, ὅτι οὐκ ἐκ κινουμένων καὶ διακρινομένων, ἀλλ' ἐξ ἠρεμούντων καὶ ἡνωμένων κοσμοποιεῖ:* vt autem facilius Aristoteles hoc euincat, *μαρτύρεται . . . . . τοὺς ἐκ συγκεκριμένων* [*ποιοῦντας*], *ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς. συγκρινόμενα γὰρ πρότερον ὑπὸ τῆς φιλίας τὰ στοιχεῖα, ὕστερον ὑπὸ τοῦ νείκους διακρινόμενα, τὸν κόσμον ποιεῖν λέγουσι* [fortasse *λέγει*]. Etenim si *ἀπὸ τῶν ἐναντίων ἡ γένεσις, ἐκ συγκεκριμένων εἶναι χρὴ καὶ ἠρεμούντων.* Merito ergo *εἰς τὴν τοῦ κόσμου κατασκευὴν* [*ὁ Ἐμπεδοκλῆς*] *παραλείπει τὴν ἐπὶ τῆς φιλότητος, κατ' ἐκείνην γὰρ οὐχ ὅδε ὁ κόσμος ὁ αἰσθητὸς, ἀλλ' ὁ νοητὸς ἐγίνετο*

σφαῖρος κυκλοτερὴς μονίῃ περιγηθέϊ γαίων,

καὶ τὰ ἐν τούτῳ ἡνωμένα. Ergo si Empedocles recte sensit, dum indigestam molem quiescentem et conglobatam creationi praestituit, eamque ipso *τῆς κοσμοποιΐας* momento mouet et disgregat; si *κατὰ τὴν ἐπὶ τῆς φιλότητος κατασκευὴν* non vnquam sensibilis, sed tantum intellectualis mundus extitisset, sequitur in *τῷ κόσμῳ νοητῷ*, seu in *τῷ σφαίρῳ* (vnum enim idemque sonat, vide Sturz. pag. 278.) omnia *ἠρεμοῦντα* et *ἡνωμένα* fuisse, vt, accedente discordia, mundus *αἰσθητὸς* conficeretur; ergo

σφαῖρος κυκλοτερὴς μονίῃ περιγηθέϊ γαίων, καὶ τὰ ἐν τούτῳ ἡνωμένα. Aliter enim Simplicius sibi aduersantem Empedoclem laudasset. Patebit etiam, quid de lectionibus δίνῃ, κώνῃ, ab Heerenio in Stobaeo, Füllebornio in Parmenide, et Sturzio ad v. 24. receptis sit sentiendum, scilicet haud minus cum Simplicii contextu, quam cum Empedocleis placitis de Sphaero [vid. Sturz. pag. 278—92.] pugnare. Vox μονία etsi cum analogia grammatica haud concinat, dum a verbis λέγω, νέμω, πείρω formae in ο exeuntes in ία, sicuti λογία, νομία, πορία, vix sunt in vsu [vide Buttmannum cit. loc.], poëtice tamen et ionice praeter analogiam hic dictam esse cum Sturzio arbitror. At omnibus fraudi fuit vox περιηγέϊ, quae μονίῃ addita monstri est simile. Nostram περιγηθέϊ, Hesychio et Phauorino auctoribus, redde περιχαρής.*)

Quamuis vero hucusque dicta rem probabilem fecisse videantur, certissimam tamen ex Eudemo definire lubet. Laudatur hic a Simplicio de Phys. Ausc. lib. VIII. comment. 14. in cod. Taurinensi praedicto c. IV. 4. fol. 446. b. in haec Aristotelis verba. Ὁμοίως δὲ καὶ [ἔοικε πλάσματι μᾶλλον] τὸ λέγειν, ὅτι πέφυκεν οὕτω, καὶ ταύτην δὴ νομίζειν ἀρχὴν εἶναι· ὅπερ ἔοικεν Ἐμπεδοκλῆς ἂν εἰπεῖν, ὡς τὸ κρατεῖν κ. τ. λ. lib. VIII. cap. I. pag. 409. ed. Du-Vall. In ea ita

[*) Empedocleum illud μονίῃ compares cum Homerico καμμονίῃ, itemque cum glossa Hesychii ἐμμονίαι (sic scrib. παροξυτόνως), συνθῆκαι: quae substantiua deriuanda ab adiectiuis μονός, κάμμονος (κατάμονος), ἔμμονος. Adiectiui περιγηθής autem h. l. vis actiua est, pariter vt Homerici πολυγηθής. Ceterum lubens fateor, nunc corruere etiam quod mihi itemque aliis videbar non infeliciter e Stobaei scriptura μιμίης exsculpsisse ῥύμῃ. G. H. SCHAEFER.]

Simplicius: *Εἰπὼν*[23]) *τὸ λέγειν ὅτε μὲν ἦν κίνησις, ὅτε δὲ οὔ, διὰ τὸ μὴ ἔχειν αἰτίαν ἀποδοῦναι τούτου, ἐφεξῆς φησὶν, ὅτι καὶ τὸ λέγειν ὅτι πέφυκεν οὕτω, καὶ ταῦτα ὡς ἀρχὴν καὶ αἰτίαν ἀποδιδόναι, ὁμοίως πλασματῶδες ἐστί. Τοῦτο δ' ἔοικεν Ἐμπεδοκλῆς ἂν εἰπεῖν, ὅτι τὸ κρατεῖν καὶ κινεῖν ἐν μέρει τὴν φιλίαν καὶ τὸ νεῖκος ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχει τοῖς πράγμασιν· εἰ δὲ τοῦτο, καὶ τὸ ἠρεμεῖν ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ· τῶν γὰρ ἐναντίων κινήσεων ἠρεμία ἐν τῷ μεταξύ ἐστιν. Εὔδημος οὖν τὴν ἀκινησίαν ἐν τῇ τῆς φιλίας ἐπικρατείᾳ κατὰ τὴν σφαῖραν ἐκδέχεται, ἐπειδὰν ἅπαντα συγκριθῇ,*

ἔνθ' οὔτ' ἠελίοιο διείεται ὠκέα γῆ.[24])

ἀλλ' ὥς φησιν,

οὕτως ἁρμονίης πυκινῷ κρυφῷ ἐστήρικται,
σφαῖρος κυκλοτερὴς μονίῃ περιγηθέϊ αἰών.

ἀρξαμένου δὲ πάλιν τοῦ νείκους ἐπικρατεῖν, τότε πάλιν κίνησις ἐν τῷ σφαίρῳ γίνεται,

πάντα γὰρ ἑξείης πολεμίζετο γυῖα θεοῖο.

τί δὲ διαφέρει τοῦ, ὅτι πέφυκεν οὕτω, τὸ ἐξ ἀνάγκης λέγειν αἰτίαν μὴ προστιθέντα; ταῦτα δὲ Ἐμπεδοκλῆς ἔοικε λέγειν ἐν τῷ,

ἐν δὲ μέρει κρατέουσι περιπλομένοιο χρόνοιο.

κ. τ. λ. Quis credat totidem esse Eudemi versus? Etsi eius *φυσικὰ*, liber *περὶ γωνίας*, et Historia Geometrica et Astrologica exciderint, fragmenta tamen a Simplicio seruata argumento sunt, illum neque metro sua scita commendasse, neque eum esse, cui Amicitia, Discordia, Sphaerus saperent. Quapropter nul-

---

23) Fortasse deest *ὅτι ἔοικε πλάσματι.* Lucillus enim Philaltheus vertebat *cum dixerit persimile esse figmento hoc affirmare.*

24) Religiose ex codice describo, neque est animus nouam suscipere emendationem.

lus vereor emendare, vt sit Ἐμπεδοκλῆς οὖν τὴν ἀκινησίαν pro eo quod est Εὔδημος οὖν, facillima nominum permutatione, si Ἐμπεδοκλῆς compendiose scribatur. Ergo praeter nouos versus Sturzianae collectioni addendos, noua etiam accedit auctoritas, quo *μονίῃ περιγηθέϊ* legatur, praecipiente tum codice, tum Simplicii contextu, vt tandem nullus videatur dubitandi locus de lectione huiusce versus, de quo tot feruntur coniecturae, quot sunt critici.

V. 34. sq.

Ex vtroque fragmento inuicem collato facile vera lectio noscitatur, quam edidit Sturzius vers. 40. sq.; quare plura dicere nihil attinet.

Habes, Didyme praestantissime, quotquot Empedoclis versus a Simplicio de Caelo commemorantur, eadem vitiosa lectione, qua extant in codice Taurinensi, descriptos, nullam religionem nimiam videri posse ratus in fragmentis, quae ex vno codice prodibant [illustre saltem sequebar exemplum editorum Velleii Paterculi]: eosdem iam habe ita emendatos, vt hucusque in notis disputaui.

Αὐτὰρ ἐγὼ παλίνορσος ἐλεύσομαι ἐς πόρον ὕμνων,
Τὸν πρότερον κατέλεξα λόγῳ λόγον ὑποχετεύων
Κεῖνον. ἐπεὶ Νεῖκος μὲν ἐνέρτατον ἵκετο βένθος
Δίνης. ἐν δὲ μέσῃ Φιλότης στροφάλιγγι γένηται,
Ἐν τῇδ᾽ ἤδε τὰ πάντα συνέρχεται ἓν μόνον εἶναι,
Οὐκ ἄφορ᾽, ἀλλὰ θέλυμνα συνιστάμεν᾽ ἄλλοθεν ἄλλα,
Τῶν δέ τε μισγομένων, χεῖτ᾽ ἔθνεα μυρία θνητῶν.
Πολλὰ δ᾽ ἄμικτα κατεστήκει κεραϊζομένοισιν
Ἀλλὰξ, ὅσσ᾽ ἔτι Νεῖκος ἔρυκε μετάρσιον. οὐ γὰρ
Ἀμφαφέως τὸ πᾶν ἐξέστηξεν ἐπ᾽ ἔσχατα κύκλου,
Ἀλλὰ τὰ μέν τ᾽ ἐνέμιμνε μελέων, τὰ δέ τ᾽ ἐξεβεβήκει.

Ὅσσον δ' αἰὲν ὑπεκπροθέοι, τόσον αἰὲν ἐπῄει
Ἠπιόφρων Φιλότης ἀμφαμφῶσ' ἄμβροτος ὁρμή.
Αἶψα δὲ θνήτ' ἐφύοντο, τὰ πρὶν μάθον ἀθάνατ' εἶναι,
Ζωρά τε, τὰ πρὶν ἄκρητα, διαλλάξαντα κελεύθους.

Ἐξ ὧν ὄμματ' ἔπηξεν ἀτειρέα δῖ' Ἀφροδίτη

Γόμφοις ἀσκήσασα καταστόργοις Ἀφροδίτη

Κύπριδος ἐν παλάμῃσιν ὅτε ξὺν πρῶτ' ἐφύοντο

Εἰ δέ τισι περὶ τῶνδε λιπόξυλος ἔπλετο πίστις,
Πῶς ὕδατος, γαίης τε, καὶ αἰθέρος, ἠελίου τε
Κιρναμένων, εἴδη τε γενοίατο, χροιά τε θνητῶν
Τοῖ' ὅσα νῦν γεγάασι συναρμοσθέντ' Ἀφροδίτῃ.

Ὡς δὲ τότε χθόνα Κύπρις ἔπειτα ἐδίνει ἐν ὄμβρῳ,
Ἡ δὲ ἀποπνείουσα θοῷ πυρὶ δῶκε κρατύναι.

Τῶν δ' ὅσ' ἔσω μὲν πυκνά, τὰ δ' ἔκτοθι μανὰ πέπηγε,
Κύπριδος ἐν παλάμῃσι πλάδης τοιῆσδε τυχόντα.

Ἦ πολλαὶ μὲν κόρσαι ἀναύχενες ἐβλάστησαν

Γυμνοὶ δ' ἐμπλάζοντο βραχίονες εὔνιδες ὤμων,
Ὄμματά τ' οἶ' ἐπλανᾶτο πενητεύοντα μετώπων.

Αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ μεῖζον ἐμίσγετο δαίμονι δαίμων.

Ταῦτά τε συμπίπτεσκον ὅπῃ συνέκυρσεν ἕκαστα,
Ἄλλα τε πρὸς τοῖς πολλὰ διηνεκὲς ἐξεγένοντο.

Σφαῖρος κυκλοτερὴς μονίῃ περιγηθέϊ γαίων.

Ἄλλοτε μὲν Φιλότητι συνερχόμεν᾽ εἰς ἓν ἅπαντα,
Ἄλλοτε δ᾽ αὖ δίχ᾽ ἕκαστα φορούμενα Νείκεος ἔχθει.
Ἧι δὲ πάλιν διαφύντος ἑνὸς πλέον᾽ ἐκτελέθουσι,
Τῇ μὲν γίγνονταί τε καὶ οὔ σφισιν ἔμπεδος αἰών·
Ἧι δὲ διαλλάσσοντα διαμπερὲς οὐδαμᾶ λήγει,
Ταύτῃ δ᾽ αἰὲν ἔασσιν ἀκίνητα κατὰ κύκλον.

Parmenidis adhuc supersunt versus illustrandi. Cur enim non omnem, quem Taurinensis codex fert prouentum, proferam? Paucis defungar. Fol. 345. codicis hi habentur versus:

Παρμενίδης [λέγει τὸ ὂν] οὖλον, μονογενές τε, καὶ ἀτρεμὲς, ἠδ᾽ ἀγέννητον ...... Λέγει γοῦν ὁ Παρμενίδης. χρῶδες ἐπάντα πύθεσθαι, εἰ μὲν ἀληθὲς εἰ εὐκύκλιος ἀτρεμὲς ἦτορ, ηδὲ βροτῶν δόξας, ταῖς οὐκ ἔνι πίστις ἀληθὴς, ἀλλ᾽ ἔμπις καὶ ταῦτα μαθήσεται ὡς τὰ δοκοῦντα χρὴν δοκίμως εἶναι διὰ παντὸς πάντα περῶντα. ἀλλὰ καὶ συμπληρώσας τὸν περὶ τοῦ ὄντως ὄντος λόγον, καὶ μέλλων περὶ τῶν αἰσθητῶν διδάσκειν ἐπήγαγεν· ἐν τῷ σοι παύσω πιστὸν λόγον ἠδὲ νόημα ἀμφὶς ἀληθείης· δόξας δ᾽ ἀπὸ τοῦδε βροτείας μάνθανε κόσμον ἐμῶν ἐπέων ἀπατηλὸν ἀκούων. παραδοὺς δὲ τὴν τῶν αἰσθητῶν διακόσμησιν ἐπήγαγε πάλιν. οὕτω τοι κατὰ δόξαν ἔφυ τάδε, νῦν ἔασι, καὶ μετέπειτ᾽ ἀπὸ τοῦδε τελευτήσουσι τραφέντα· τοῖς δ᾽ ὄνομα ἄνθρωποι κατέθεντ᾽ ἑκάστῳ ἐπίσημον ..... ἐπ᾽ ἐκείνου [τοῦ ὄντως ὄντος] γὰρ καὶ Παρμενίδης εἶπε, τὸ γένεσις μὲν ἀπέσβεσται καὶ ἄπυστος ὄλεθρος. καὶ Μέλισσος καὶ Παρμενίδης τῶν μέντοι αἰσθητῶν γένεσιν σαφῶς λέγουσι ...... Παρμενίδης .... περὶ τῶν αἰσθητῶν ἄρξασθαι φησὶ λέγειν. πῶς γαῖα καὶ ἥλιος, ἠδὲ σελήνη, αἰθήρ τε ξυνὸς, γάλα τ᾽ οὐράνιον, καὶ ὄλυμπος ἔσχατος, ἠδ᾽ ἄστρων θερμὸν μένος ὡρμήθησαν γίνεσθαι, καὶ τὸ εἰρομένον μέχρι τῶν μορίων τῶν ζώων τὴν γένεσιν παραδεδώκασι.

Fol. 88. b.

Καὶ Παρμενίδης ὁ πρῶτος ὧν ἀκοῇ ἴσμεν, τοῦτον τὸν λόγον ἐρωτῶν ἐν τοῖς ἔπεσι περὶ τοῦ ἀγέννητον εἶναι τὸ ὄν, τάδε γέγραφε. τίνα γὰρ γεννᾶν διζήσεαι αὐτοῦ, πῆ πόθεν αὐξηθὲν, οὔτ' ἐκ μὴ ὄντος ἐάσεω φάσθαι, ἀ οὐδὲν νοεῖν· οὐδὲ γὰρ φατὸν, οὐδὲ νοητόν ἐστιν, ὅπως οὐκ ἔστιν.

Quae sic emendanda videntur:

Οὖλον, μουνογενές τε, καὶ ἀτρεμὲς, ἠδ' ἀγένητον.

. . . . χρεὼ δέ σε πάντα πυθέσθαι,
Ἠ μὲν ἀληθείης εὐπειθέος ἀτρεμὲς ἦτορ,
Ἠ δὲ βροτῶν δόξας, ταῖς οὐκ ἔνι πίστις ἀληθής·
Ἀλλ' ἔμπης καὶ ταῦτα μαθήσεαι, ὡς τὰ δοκοῦντα
Χρὴ δοκίμως ἰέναι διὰ παντὸς πάντα περῶντα.

Ἐν τῷ σοι παύσω πιστὸν λόγον ἠδὲ νόημα
Ἀμφὶς ἀληθείης· δόξας δ' ἀπὸ τοῦδε βροτείας
Μάνθανε, κόσμον ἐμῶν ἐπέων ἀπατηλὸν ἀκούων.

Οὕτω τοι κατὰ δόξαν ἔφυ τάδε, νῦν τε ἔασσι,
Καὶ μετέπειτ' ἀπὸ τοῦδε τελευτήσουσι τραφέντα·
Τοῖς δ' ὄνομ' ἄνθρωποι κατέθεντ' ἑκάστῳ ἐπίσημον.

Τὼς γένεσις μὲν ἀπέσβεσται καὶ ἄπυστος ὄλεθρος.

. . . . πῶς γαῖα, καὶ ἥλιος, ἠδὲ σελήνη,
Αἰθήρ τε ξυνὸς, γάλα τ' οὐράνιον, καὶ ὄλυμπος
Ἔσχατος, ἠδ' ἄστρων θερμὸν μένος ὡρμήθησαν
Γίγνεσθαι,

καὶ τῶν γενητῶν, καὶ φθειρομένων μέχρι τῶν μορίων τῶν ζώων τὴν γένεσιν παραδεδώκασι.

. . . . . τίνα γὰρ γέννην διζήσεαι αὐτοῦ;
Πῆ πόθεν αὐξηθέν; οὔτ' ἐκ μὴ ὄντος ἐάσω
Φάσθαι σ' οὐδὲ νοεῖν· οὐ γὰρ φατὸν οὐδὲ νοητὸν
Ἔστιν, ὅπως οὐκ ἔστιν.

V. 1.

Eundem habet Gustauus Füllebornius, fragmentorum Parmenidis editor et nauus illustrator, vers. 58., nisi quod ibi legitur ἀτέλεστον; verum nostrum ἀγένητον habent Plutarchus adu. Coloten, et Eusebius Praep. Euang. XIII. In eo describi τὸ ὄντως ὂν vident omnes.

V. 2—4.

Ex Füllebornio v. 28 — 40., et Fabricio ad Sextum Empir. lib. VII. adu. Math. corruptam codicis lectionem emendaui; ἀτρεμὲς tamen cum Proclo ad Timaeum retinui pro ἀτρεκές. Quod Fabricius et Füllebornius malebant πυθέσθαι pro πύθεσθαι dedi, Taurinensibus codicibus Sexti Empirici c. V. 14. fol. 131. b., c. V. 23. fol. 156. b., et c. I. 15. fol. 269. b. consentientibus; verum tum hos, tum alium b. IV. 11. perperam consului, si quando sextum Parmenidis versum ex Fülleborniana recensione integritati restituerent.

V. 5. 6.

Ex veteribus solus exhibet Simplicius. Moerbeka vertebat: „quibus non est fides vera, sed deceptio. Et „haec discite, quomodo quae videntur, oportebit pro„bata esse per omne omnia terminantia". Vox δοκίμως etymologice *probate* ex Aeschylo Pers. 546. [Brunck. 545.] αἴρω δοκίμως πολυπενθῆ, scil. γόον: item notat *plane*, *vere*. Vt sarta esset postrema vox περῶντα, a qua tota sententia pendet, legi ἰέναι: „at-

„tamen haec disces, qua ratione oportet te semper „probate ire sensibilia quaeque pertranseuntem", qua voce philosophiam κατὰ δόξαν infirmat. Si enim quis reponeret εἶναι . . . πάντ' ἀπέραντα, vererer, ne sibi aduersantia haberet Parmenidis placita. Iis tamen faceret satis, qui vel ῥέοντα legens interpretaretur: „*attamen haec disces, qua ratione oportet sen-„sibilia omnia plane esse semper fluxa atque per „formas omnes pertranseuntia*". Ideo enim Parmenides philosophiam κατ' ἀλήθειαν recipiebat, quia πάντα τὰ δοκοῦντα fluxa sunt et in horam mutabilia, ἀεὶ ῥεόντων αὐτῶν, vt ait Simplicius de Caelo fol. 344. b., vel, vt apud Plutarchum adu. Coloten de Parmenide: ἐστὶ δὲ τὸ μὲν δοξαστὸν ἀβέβαιον, καὶ πλανητὸν ἐν πάθεσι πολλοῖς καὶ μεταβολαῖς; τῷ φθίνειν καὶ αὔξεσθαι, καὶ πρὸς ἄλλον ἄλλως ἔχειν, καὶ μηδὲ ἀεὶ πρὸς τὸν αὐτὸν ὡσαύτως τῇ αἰσθήσει. Quare consideratio τῶν δοκούντων, dum eorum τὰς παντοδαπὰς μεταβολὰς, καὶ πάθη, καὶ ἀνομοιότητας [vt iterum Colotes] demonstrat, eorum quoque falsitatem, et abstractae philosophiae necessitatem euincit.

V. 7—9.

Iidem sunt ac Fülleborniani 104, 5, 6.; ibi tamen legitur παύω; cetera consona.

V. 10.

Hi nuspiam alibi apud veteres reperiuntur. Emendaui νῦν τε ἔασσι auctoritate fretus Moërbekae convertentis: „sic secundum opinionem inquit haec et „nunc sunt, et postea ab hoc etc."

V. 11.

Moërbeka oculis male lippus dedit *scribentem*.

V. 12.

Persimilia sunt, quae Parmenides habet v. 92. sq.

. . . . ᾧ πάντ' ὄνομ' ἐστὶν,
Ὅσσα βροτοὶ κατέθεντο πεποιθότες εἶναι ἀληθῆ,
Γίνεσθαί τε καὶ ὄλλυσθαι, εἶναί τε καὶ οὐχὶ,
Καὶ τόπον ἀλλάσσειν, διά τε χρόα φανὸν ἀμεί-
βειν.

Ea hominibus insedit opinio, vt credant, haec orta fuisse, tum existere, tum inde interire in alias atque alias formas versa; quare singulis sua quaeque nomina imposuere. Vocalis ῳ et prima vocis ἐπίσημον per synizesin pro vna breui accipiuntur. vid. Eustath. ad Hom. Il. α. 15.

V. 13.

Apud Füllebornium est 75., diuersa tamen lectione; ibi enim legitur ἀπέσβηται καὶ ἄπιστος.

V. 14.

Vnus e veteribus Simplicius eos laudat. Haud dubium est, quin philosophiam κατὰ δόξαν spectent. In ea enim Parmenides duo ponebat principia, terram et ignem, seu frigidum et calidum, cetera erant τοιούτων μίγματα. vid. Arist. de gener. et corr. pag. 516. ed. Du-Vall. Vel, vt apertius Simplicius de phys. ausc. fol. 20. b. cod. Taurinensis: κατὰ τὴν τῶν πολλῶν δόξαν καὶ τὰ φαινόμενα φυσιολογῶν [ὁ Παρμενίδης], οὔτε ἓν λέγων εἶναι τὸ ὂν, οὔτε ἀγένητον, ἀρχὰς τῶν γινομένων ὑπέθετο πῦρ καὶ γῆν, τὴν μὲν γῆν ὡς ὕλην ὑποτιθεὶς, τὸ δὲ πῦρ ὡς ποιητικὸν αἴτιον, καὶ ὀνομάζει τὸ μὲν πῦρ φῶς, τὴν δὲ γῆν σκότος. Quid de sole, de luna, et circulo lacteo placuerit Parmenidi, docet Stobaeus tom. I. pag. 482. ed. Heeren. Confer etiam Plutarchum de plac. Philos. lib. II. 26., et III. 1.

V. 16.

Empedocles persimili modo vsurpauit *αἰθέριον μένος* v. 356., *ἀνέμων μένος* v. 400. etc. pro *αἰθὴρ*, *ἄνεμοι* etc.

V. 17.

Quandoquidem legatur *ὡρμήθησαν γίγνεσθαι*, dubio caret, Parmenidea principia rerum terram et solem elementarem fuisse, non naturalem. De sole auctor est Stobaeus loc. cit. Parmenidi placuisse *τοῦ πυρὸς* [*εἶναι*] *ἀναπνοήν*. Illud etiam indubium, e terra et sole cetera inde generata fuisse, eaque corruptioni obnoxia. De hominibus id fatetur Diogenes Laërtius IX. 3. 2., dum inter Parmenidis placita recenset *γένεσιν ἀνθρώπων ἐξ ἡλίου πρῶτον γενέσθαι.* Neque cum Aldobrandino et Menagio ad h. l., et Bruckero hist. crit. philos. tom. I. sollicitanda videtur lectio *ἡλίου*, vt sit *ἰλύος*. Etsi enim, vt ferunt poëticae fabulae a Geneseos veritate depromtae, Philosophi omnes ex luto, accedente Promethei igne, hominem compactum fuisse crediderint, Parmenides tamen, vtpote qui terram veluti principium *passiuum* habet, ignem vero vt *ποιητικὸν*, vel eadem ac ceteri dicturus, ignem potius quam terram nominasse credendus est. Haud secus Cicero Lucull. XXXVII. „Parme„nides [dixit] ignem, qui mouet terram, quae ab „eo formetur".

Quae sequuntur prosa oratione scripta, restitui ex auctoritate Moërbekae sic conuertentis pag. 195.: „mota fuerunt generari, et generatorum et corru„ptorum vsque ad partes animalium generationem „tradiderunt": et pseudo-graeci fol. 138. b. *ἐκινήθησαν γίνεσθαι, καὶ τῶν γενητῶν καὶ τῶν φθαρτῶν μέχρι τῶν μερῶν τῶν ζώων τὴν γένεσιν παρέδωκαν.*

Quamquam vero facili coniectura fere isti inde informari possint versus:

γίγνεσθαι· καὶ τῶνδε γενητῶν φθειρομένων τε
μέχρι μερῶν τῶν ζώων τὴν γένεσιν παρέδωκαν.

versusque Parmenidei, vt iam adnotatum fuit Ciceroni Lucull. XXIII., *minus boni* sint: tamen, quum isti plane inconcinni sint atque pedestres, malo haec habere tamquam Simplicii verba Parmenidis contextum implentia.

V. 18. sq.

Eosdem eadem plane lectione exhibet Füllebornius v. 60. sq.

Haec sunt, quae potissimum ex nouo Simplicii textu proferenda duxi, tum vt maioribus documentis vniuersam fraudem extra dubitationis aleam collocarem, tum vt virorum doctorum disputationibus finis aliquando imponeretur; quae maiora addere possem, ea cum minutula atque iniucunda, tum editorem potius codicis spectarent.

En ergo, vt vela contraham, Didyme ornatissime, quae inclinabant animum, vt Editionem Venetam Simplicii adulterinam, atque ex Moërbekae versione recoctam certissime crederem. Insignis vtriusque textus, Veneti et Taurinensis, discrepantia, antiquorum omnium scriptorum loca in editione Veneta foedissime pessumdata, omissionum, additamentorum errorumque parilitas Aldinum inter et Moërbekam euidentissimo, nisi omnia me fallunt, argumento sunt, tum Venetum repudiandum, tum Taurinensem Simplicium loco genuini textus recipiendum esse.

Neque vlli fraus tanta miraculo esse debet, quum ex omni memoria aetatum corruptores auro obnoxii extiterint. Vt enim omittam libri Tobiae, et Euan-

gelii Matthaei hebraicos textus Munsteri et Fagii, graecum Aristotelis *de plantis*[25]), Epistolae Polycarpi ad Philippenses[26]), orationis XII. Themistii[27]), latinum confutationis legis Saracenicae Richardi Dominicani[28]), qui omnes ex versionibus, licet non omnes per fraudem, reficti fuerunt, ad haec tempora *κριτικώτερα* festinans persimile proferam exemplum, etsi memoratu incredibile, amplissimis tamen testimoniis indubium.

Publice vulgatus prostat liber, cui titulus *Ilustracion de la Inscripcion hebrea, que se halla en la Iglesia del Transito de la ciudad de Toledo, por Don Juan Joseph Heydeck Profesor de lenguas orientales. Madrid. 1795.* Scilicet hoc in templo, quod superiori aetate Iudaeorum Synagoga fuerat, praeter ceteras inscriptiones luculentissime, si Diis placet, insignes, vna maxime eminebat, nulla ea temporis labe inusta, vt litterae affabre effictae incolumes in vnaquaque linea perdurarent[29]). Hanc, vtpote Synagogae ortum, incrementa, et primorum ex Iudaeis nomina recensentem, eo consilio vulgauit Hey-

---

25) Sic quidem nonnulli putant, ex quibus Huetius *de claris Interpretib.* lib. II.

26) Graecum textum ex versione latina confictum in Germania delituisse testatur eiusdem epistolae editor Halloixius in notat. ad cap. 17. vitae Polycarpi. Vid. Patres Apostol. ed. Clerico t. II. pag. 186. in notis.

27) Hanc a Latina interpretatione Andreae Dudithii Petauius graecam fecit.

28) Confer Huetium cit. loc.

29) La inscripcion, sic Heydeckius, esta todavia muy bien conservada, y no he visto jamas letras mas bien formadas, ni mejor grabadas, y legibles paratodos, de suerte que no sè como el debuxante del Señor Bayer no haya podido verlas con mayor claridad.

deckius, vt historicum Mariana ab eius editorum censura criminantium, mortem Samuelis Leui perperam, vt alia nonnulla, a Mariana anno 1361. adsignatam, vindicaret. Libro emisso, passim per Hispaniae provincias doctorum hominum manibus terebatur. Quare non ita multo post suspectam rem fecit discors narratio Bayerum inter et Heydeckium, qua ille sua aetate mutilam, hic vel tum longe integerrimam esse inscriptionem affirmabat. Rumor inde ad Academiam Matritensem perlatus; post agitata consilia placet legatos dici, qui praesentes rem inuisant. Impigre Toletum profecti. Quo postquam ventum est, atque latera arae maioris (quem esse locum inscriptionis Heydeckius vulgauerat) nullis characterum notis insignia, nihilque vsquam alibi scriptum inuenissent, aedituum sciscitati, responsum tulerunt post suam memoriam Ecclesiae parietes non solum non conscriptos, sed calce oblitos vel lippis patuisse, tum fando audiuisse, Chronicam Radesii de Andrada, in qua eadem inscriptio Hispanice versa extabat, ab Heydeckio Toleti degente oculis vsurpatam fuisse. Inde res veluti ad fraudem spectans dilucere Academiae coepit. Neque tamen Heydeckius, quum locus esset ad receptum peruicacis sententiae, rem vix serio agendam intermisit, imo instaurat edita *Appendice a la Ilustracion de la Inscripcion hebrea* etc. *por Don J. J. Heydeck. Madrid. 1795.*, multa ibi suo peccato deuerticula quaerens, multos caussans, pertinaciter tamen dicta vsque confirmans, quo et rem adfectam restitueret, et inuidiam a se depelleret. Academia contra nouam integrat legationem. Adeo haud secus, quam in superiori, vana esse omnia, quae Heydeckius de inscriptionis ἐπιφανείᾳ instaurauerat, renunciatum. Quare Academia viros doctos errore liberatura, tum fraudem de eius ἐπιφανείᾳ nullo iam

loco sibi constantem, tum probabilem coniecturam de inscriptione ab hispanicis Radesii in hebraeum conuersa, vulgare parabat. Dum in opere versaretur, rem fecit indubiam Archiepiscopus Toletanus, eo hebraicae inscriptionis exemplari prolato, quod manu descriptum ab Heydeckio paullo post inscriptionem inuentam, multo ante publicatam, Matriti acceperat. Hoc quum plane diuersis conclusum esset verbis, quam quod erat in edito (quippe primum interpretationis tentamen), euidentissimo documento fuit, Heydeckium ab hispanica versione Radesii eam hebraicam fecisse. Vide rem totam in *Memoria de la Real Academia de la historia sobre la inscripcion hebrea de la Iglesia . . . del Transito . . . . que con el titulo de Ilustracion publico Don J. J. Heydeck el año de 1795. Madrid. 1796.*, et in *Magazin Encyclopedique* An. V. n. 5. pag. 70 — 82. Si ergo excultissima aetas eiusmodi fert exempla, quid de incultissima illa medii aeui tempestate non liceat suspicari?

Quis hic Graeculus fuerit, neque liquet, neque, vt aliquando innotescat, spes est; quippe solemnis sit virorum bonorum a pulchra Lauerna deprecatio,

. . . . fraudibus obiice nubem,

nullosque eodem conscientiae scelere deuincant. Quare haud magis constabit, vbi terrarum, Italiaene an Graeciae, audax librariolus dolosae recensioni incubuerit, quum Moërbeka Corinthi Archiepiscopus anno 1277. designatus Italiam aeque ac Graeciam incoluerit, eoque, vt proximum est credere, libros suos deportauerit [30]. Facilior est coniectura de eius ae-

30) Imo, si fides Echardo Script. Ordin. Praedicat. tom. I. pag. 388. adhibenda, Moërbeka vel antequam ad infulas promoueretur, a capitulo generali sui ordinis ante

tate; hanc saeculo XIV. statui posse arbitror. Ita enim quod a Moërbekae versione ad Venetam editionem intercessit tempus dispertiendum est, vt tum quod a Moërbeka ad Graeculum, tum quod a Graeculo ad annum 1526. fluxit, vtrique codici Moërbekae et Graeculi vulgando atque multiplicando par esse possit. Exemplaria Moërbekae, graeco Simplicii textu exolescente, obuia fuisse ipsa fraus demonstrat, quae non aliunde, quam ex graeci defectu, et latinae versionis faciliore comparatione orta videtur; ex codicibus pseudo-graecis non vnicum laudari posse Venetum, a quo Aldina editio fuit, cum ex fraude eruditis omnibus hucusque incomperta augurari liceat, tum codex Mediceo-Laurentianus XXVII. Plutei LXXXV. ea, quam prae se fert, lectione euincit[31]. Quapropter propius fidem est, saeculo XIV. desinente totum Graeculi opus factitatum fuisse.

Verum alternis prope lineis nominanti mihi codicem Taurinensem Simplicii, neque vspiam eius notam indicanti, nollem, vt eadem mendacii inureretur probabilis nota, qua Pfaffius fragmenta S. Irenaei ex codicibus nostrae Academiae edens, eosque incerta appellatione nominans ad liquidum nondum

---

annum 1268. in Graeciam missus fuerat. Idem auctor est, annis 1280. et 81. Moërbekam Corinthi commorasse, ac per otium libris e Graeco latine vertendis operam dedisse, tum verisimile esse eum Corinthi mortuum ante annum 1300.

31) Vide Catal. Bibl. Medic. Laurent. tom. III. col. 282. Commentarium in librum II incipit *τῆς προκειμένης πραγματείας*, in IV. desinit *ἣν ἔχῃς πρὸς ἅπαντα τὰ ὑπὸ σοῦ παραχθέντα*, quae posteriora verba, vt infra patebit, recensionem pseudo-graecam spectant. Alios fortasse codices addere possem, si editi Bibliothecarum Catalogi pari accuratissima diligentia cimelia sua describerent.

vacat[32]). Codex Simplicii de Caelo hucusque laudatus hanc prae se fert notam b. IV. 19. in Catalogo tom. I. pag. 91. descriptus; frustra tamen ibi eius praestantiam adnotatam quaesiueris, quin enim explorata esset, non tantum subitaria opera ardente Sirio suscepta atque edolata, verum etiam Venetae editionis Simplicii in hac vrbe desiderium obficiebat. Eius aetas medio saeculo XV. facile determinari potest; lacunae tamen vnius vel plurium verborum passim obuiae eum a codice vetusto descriptum fuisse euincunt. Scriptura Italum potius quam Graecum librarium redolet. Plura non habeo, quum nulla legatur inscriptio, codicis venditio, aliaque eiusmodi; verum quantae sit notae, hucusque demonstrasse videor, vt facile aetate, descriptore, ceterisque carere possimus.

Quare, hisce omissis, vtilius fore ratus, si compendiosam codices genuinos Simplicii a spuriis distinguendi rationem proponerem, vniuscuiusque libri prima et postrema verba ex vtraque editione subiiciam.

INCIPIT LIBER PRIMVS.

Editio Veneta.	Codex Taurinensis.
Τὸν σκοπὸν τῆς Ἀριστοτέλους περὶ οὐρανοῦ πραγματείας, ὁ μὲν Ἀλέξανδρος περὶ κόσμου φησὶν εἶναι. τὸν γὰρ οὐρανὸν τριχῶς ὑπ' Ἀριστοτέλους ἐν τούτοις λέγεσθαι, τήν τε τῶν ἀπλανῶν σφαῖραν, ὅ-	*Τὸν σκοπὸν τῆς περὶ οὐρανοῦ Ἀριστοτέλους πραγματείας ὁ Ἀλέξανδρος περὶ κόσμου φησίν. οὐρανὸν γὰρ τριχῶς ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ἐν τούτοις λέγεσθαι, τήν τε τῶν ἀπλανῶν σφαῖραν, καὶ ὅλον τὸ*

32) Vide Codices Manuscrip. Biblioth. Regii Taurinensis A.h. in Praefat. pag. VIII.

Editio Veneta.	Codex Taurinensis.
περ καὶ ἔσχατον οὐρανὸν μετὰ προσθήκης ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ καλεῖ, καὶ ἅπαν τὸ θεῖον καὶ κυκλικὸν σῶμα, καὶ προσέτι τὸν κόσμον. κ. τ. λ.	θεῖον καὶ κυκλοφορικὸν σῶμα, ὅπερ καὶ ἔσχατον οὐρανὸν ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ μετὰ προσθήκης καλεῖ, καὶ ἔτι μέντοι τὸν κόσμον. κ. τ. λ.

DESINIT.

Fol. 84.	Fol. 225. b.
Ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων δῆλον καὶ διὰ τί μηδὲ τῶν γενητῶν καὶ φθαρτῶν ἕκαστον ἄφθαρτον ἐβουλήθη ποιῆσαι. Confer superius dicta.	Δι' ὃν μετέχει τῶν ἀϊδίων αὐτὸς ἀγαθῶν· ἀλλ' ὁ λόγος τὰ ἀχώριστα χωρίσας, τό, τε σωματοειδὲς τοῦ κόσμου, καὶ τὴν ἀγαθότητα τοῦ θεοῦ καθ' αὑτὰ θεωρεῖν ἐπιχείρησας.

INCIPIT LIBER SECVNDVS.

Fol. 89.	Fol. 226.
Τῆς προκειμένης πραγματείας ὡς εἴρηται πρότερον σκοπὸν ἐχούσης, μετὰ τὸν περὶ φυσικῶν ἀρχῶν λόγον, περὶ ὧν ἐν τῇ φυσικῇ ἀκροάσει διείλεκται, περὶ τῶν ἁπλῶν σωμάτων εἰπεῖν τῶν πρώτων ἐκ τῶν ἀρχῶν συνεστώτων, δηλονότι περὶ τοῦ κυκλοφορητοῦ, καὶ περὶ τῶν κ. τ. λ.	Τῆς προκειμένης πραγματείας ὡς εἴρηται πρότερον σκοπὸν ἐχούσης, μετὰ τὸν περὶ τῶν φυσικῶν καὶ σωματικῶν ἀρχῶν λόγον, ὃν ἐν τῇ φυσικῇ παραδέδωκεν ἀκροάσει περὶ τῶν ἁπλῶν σωμάτων εἰπεῖν τῶν πρώτων ἐκ τῶν ἀρχῶν συνισταμένων, τοῦ τε κυκλοφορητικοῦ, καὶ τῶν κ. τ. λ.

DESINIT.

Editio Veneta fol. 136. b.	Codex Taurinensis fol. 341.
Ἴσως δὲ οὐδὲ ὁ Ἀριστοτέλης δοκεῖ ὡς ἀκριβῆ ταύτην ἀναμέτρησιν ἀποδεχόμενος· ἀλλὰ τοσοῦτον ἔλαβεν ἐξ αὐτῆς μόνον, ὅτι οὐκ ἔστι πάνυ μεγάλη τοσαύτη τὸ μέτρον ὑπάρχουσα.	Μήποτε δὲ οὐδ᾽ ὁ Ἀριστοτέλης φαίνεται ὡς ἀκριβὲς τοῦτο τὸ μέτρον ἀποδεχόμενος· ἀλλὰ τοσοῦτον ἔλαβεν ἐξ αὐτοῦ μόνον, ὅτι οὐ λίαν ἐστὶ μεγάλη τοσούτων οὖσα μέτρων.

INCIPIT LIBER TERTIVS.

Fol. 137.	Fol. 341. b.
Οὐδὲν ἴσως κωλύει καὶ νῦν μνημονεῦσαι περὶ τοῦ της ὅλης πραγματείας σκοποῦ, ὅτι ἐστὶ περὶ τῶν ἁπλῶν ἐν τῷ κόσμῳ σωμάτων, τῶν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν πρῶτον συντιθεμένων. πέντε δὲ ὄντων τούτων, ὡς ἐκ τῶν ἁπλῶν κινήσεων δέδεικται, δηλονότι τοῦ κύκλῳ κινουμένου, καὶ τῶν τεσσάρων ὑπὸ σελήνην κ. τ. λ.	Οὐδὲν ἴσως κωλύει καὶ νῦν ὑπομνῆσαι περὶ τοῦ τῆς ὅλης πραγματείας σκοποῦ, ὅτι περὶ τῶν ἁπλῶν ἐστὶν ἐν τῷ κόσμῳ σωμάτων, των πρώτων ἀπὸ τῶν ἀρχῶν συγκειμένων. πέντε δὲ ὄντων τούτων, ὡς ἐκ τῶν ἁπλὼν ἐδείχθη κινήσεων, τοῦ τε κυκλοφορητικοῦ, καὶ τῶν ὑπὸ σελήνην τεσσαρων κ. τ. λ.

DESINIT.

Fol. 164.	Fol. 411. b.
Ἰδιώταται δ᾽ αὐτῶν διαφοραὶ, αἱ κατὰ τὰς ποιότητας, αἵ τινες τριχῇ διαιροῦνται, ἢ ὡς δυνάμεις, ἢ ὡς πάθη, ἢ ὡς ἐνέργειαι.	Κυριώταται δὲ διαφοραὶ αὐτῶν, αἱ κατὰ τὰς ποιότητας, αἵ τινες θεωροῦνται τριχῶς ἢ ὡς δυνάμεις, ἢ ὡς πάθη, ἢ ὡς ἐνέργειαι.

INCIPIT LIBER QVARTVS.

Editio Veneta fol. 164. b.

Ὅλον τὸν σκοπὸν ἐν τῇ περὶ οὐρανοῦ πραγματείᾳ ὁ Ἀριστοτέλης ἐνστησάμενος διδάξαι περὶ τῶν ἁπλῶν ἐν τῷ κόσμῳ σωμάτων, τὸ μὲν πρῶτον ὅλον βυβλίον κοινῶς περὶ τοῦ κύκλῳ κινουμένου καὶ οὐρανίου σώματος ἐποίησεν· τὸ δὲ δεύτερον περὶ τῶν μερῶν τοῦ οὐρανοῦ κ. τ. λ.

Codex Taurinensis fol. 412.

Τὸν ὅλον σκοπὸν κατὰ τὴν περὶ οὐρανοῦ πραγματείαν ὁ Ἀριστοτέλης ἐνστησάμενος περὶ τῶν ἁπλῶν σωμάτων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ διδάξαι, τὸ μὲν πρῶτον ὅλον βιβλίον κοινῶς περὶ τοῦ κυκλοφορητικοῦ καὶ οὐρανίου σώματος ἐποιήσατο· τὸ δὲ δεύτερον περὶ τῶν τοῦ οὐρανοῦ μερῶν κ. τ. λ.

DESINIT.

Fol. 178.

Τὸ μέγεθος τῶν σῶν ἔργων ἐνατενίζειν καὶ καταγγέλλειν ἄξιος εἶναι ἐπιθυμῶν, ὡς μηδὲν φαῦλον ἢ ἀνθρώπινον περὶ σοῦ σκεπτόμενοι κατὰ ὑπεροχὴν σὲ προσκυνοῦμεν, ἣν ἔχῃς πρὸς ἅπαντα τὰ ὑπὸ σοῦ παραχθέντα.

Fol. 450.

Τὸ μέγεθος τῶν σῶν ἔργων ἐποπτεῦσαί τε, καὶ τοῖς ἀξίοις ἐκφῆναι προθυμηθεὶς, ἵνα μηδὲν εὐτελὲς ἢ ἀνθρώπινον περὶ σοῦ λογιζόμενοι κατὰ τὴν ὑπεροχὴν σὲ προσκυνῶμεν, ἣν ἔχεις πρὸς πάντα τὰ ὑπὸ σοῦ παραγόμενα.

Quae de Taurinensi Simplicio disserenda videbantur, tibique, Vir πολύμουσε, communicare in animo erat, hucusque exposui. Blanditusne mihi nequicquam sim in hac detegenda fraude, itemque in Empedoclis et Parmenidis versibus restituendis illustrandisque ea commentatione perfungi, quae tuam, atque adeo eruditissimorum hominum attentionem

morari possit, tuum iudicium facio. Id vnum vereor, ne longius, quam aut argumenti ratio suaderet, aut debitus erga te pudor pateretur, fortasse dixerim quod breuioribus licebat, siue dum fraudem explicans nimius eram in documentis afferendis, siue dum illustrium Duumuirorum versus recensens paullo latius exspatiabar. Verum ne meae in te modestiae et verecundiae, in qua a nemine facile vinci patior, aliquid sit detractum, liceat mihi de meo quodam in vniuersa hac commentatione paullo seuerioris demonstrandi generis amore tibi confiteri. Scilicet id mihi putabam operis dari, vt nihil, quantum in me esset, non firmis documentis innixum, nihil non certitudine quadam geometrica probabile tibi proponerem, qui, quasi in circuitu et orbe disciplinarum staus, eam demonstrandi fidemque faciendi *ἀκρίβειαν* vel in ipsis humanioribus atque philologicis doctrinis et amas et vsurpas, quam ex altioribus *μαθήσεσι* imbuisti. Quod institutum si commode non seruaui, quiduis aliud potius quam animum incusa, insontem illum, seque omni in re se tibi probare connitentem. Vtcumque sit, habe *quidquid hoc libelli est, qualecunque.* Si nimio studio mei tenerer, equidem, vt *plus vno maneret perenne seclo,* precarer; at cum mei causa indignissime factum, tum praepostere de te esset; neque enim ex aliorum operibus, sed ex tuis iisque plurimis et mansuris fiet, vt ea cum posteritate te adaequent, famaque rerum.

thiae. Textus poëtarum Scholiaque iam collata sunt cum Codicibus nondum excussis Bibliothecarum Italicarum et Gallicarum. Scholiastarum apparatus augebitur Scholiis ineditis, accedent versiones latinae, vberrimae Critices et Interpretationis copiae, denique Indices his copiis congruentes et accuratissimi. Quid a talibus editoribus sperandum sit, omnes harum litterarum periti intelligunt. De se redemtor profitetur, eo se habitu cultuque has praestantissimorum poetarum editiones ornaturum esse, qui interioribus earum dotibus plane respondeat. Ceterum duplex curabitur genus editionum: alterum destinatum beatioribus, chartarum pulchritudine tabularumque aenearum artificio exsplendescens, alterum in vsus minus fortunatorum.

Libri apud eundem venales:

I. Pierii Valeriani Hieroglyphica. Acc. Hori Apollinis hierogl. Gr. lat. C. fig. Lugd. 626. Fol. 7 Thlr.

Marmora Oxon. 3 Partes. C. fig. Oxon. 763. Fol. max. 55 Thlr.

Taciti Opera. I. Lipsius recens. Antv. 589. Fol. 2 Thlr.

H. de Cherbury de religione gentil. errorumq. ap. eos caus. Amst. 663. 4. 2 Thlr. 12 gr.

Fontanini hist. liter. Aquilei. libri. Romae 742. 4. 3 Thlr.

Ei. de antiquitt. Hort. Colon. Etrusc. libb. II. C. fig. ibid. 708. 4. 2 Thlr. 8 gr.

Morini Exercitatt. de lingua prim. eiusq. appendd. C. fig. Vitrai. 694. 4. 1 Thlr. 12 gr.

L. Allatii de libris eccles. Graec. dissertatt. etc. Paris. 645. 46. 4. 2 Thlr. 10 gr.

Dodwelli Annales Thucyd. et Xenoph. Oxon. 702. 4. 1 Thlr. 20 gr.

Sicilia sacra disquis. et notit. ill. auct. Don Roccho Pirro. Ed. 3. stud. A. Mongitore. 2 tomi. Panorm. 733. Fol. 7 Thlr.

Dictionaire hist. et crit. par P. Bayle. 4 Edit. augm. par Mr. Des Maizeaux. 4 tomes. Amst. 730. Fol. 30 Thlr.

Catalogue des Livres imprimés de la Bibliotheque du Roy. Theologie. 3 tomes. à Par. 739. Fol. 22 Thlr.

Bibliotheca Coisliniana olim Segueriana stud. B. de Montfaucon. C. fig. Paris. 715. Fol. 7 Thlr.

Puricelli Ambros. Mediol. Basil. ac Monast. hod. Cistert. monumentor. sing. descriptio. Ed. noua. C. fig. Lugd. B. Fol. 3 Thlr.

Veterum Lucernae sepulc. fig. aen. expr. a P. S. Bartolo, diu. in 3 Parit. c. obs. Bellorii. In lat. serm. transt. Dukerus. C. fig. Lugd. Bat. 728. Fol. 7 Thlr.

Plinii Sec. Historiae nat. libri 37. ed. Harduinus. 2 tomi. C. ind. et fig. Paris. 723. Fol. 35 Thlr.

Saxii Onomasticon lit. Ed. alt. 8 tomi. Trai. ad Rh. 775. 8. 24 Thlr.

D'Oruille Sicula, ed. Burmannus. 2 tomi. Amst. 764. Fol. 19 Thlr.

Plutarchi Moralia Gr. lat. ed. Wyttenbach. 5 tomi. Oxon. 795. 4. 100 Thlr.

Biblia polyglotta ed. le Iay. 10 tomi. Paris. 645. Fol. max. 180 Thlr.

— — — ed. Walton. C. Castelli Lex. heptagl. 8 Voll. Lond. 657. Fol. 120 Thlr.

S. Ioannis Chrysostomi Opera. Graece. 8 tomi. Etonae 613. Fol. Editio princ. 50 Thlr.

Eiusd. Opera. Gr. lat. ed. B. de Montfaucon. 13 tomi. Paris. 718. Fol. 85 Thlr.

Vetus Testamentum hebr. ed. B. Kennicott. 2 tomi. Oxon. 776. Fol. 75 Thlr.

Philostratorum quae supersunt, omnia. Gr. lat. ed. Olearius. Lips. 709. Fol. 8 Thlr.

S. Ioannis Damasceni Opera omnia Gr. lat. ed. Lequien. 2 tomi. Paris. 712. Fol. 25 Thlr.

Nouum Testamentum gr. ed. Kusterus. Amst. 710. Fol. 5 Thlr.

— — — gr. ed. Kusterus. Lips. 723. Fol. 6 Thlr. 16 gr.

— — — gr. ed. Wetstenius. 2 tomi. Amst. 751. Fol. 22 Thlr.

Fl. Iosephi Opera omnia. Gr. lat. ed. Hauercampus. 2 tomi. Amst. 726. Fol. 26 Thlr.

Basilicon libri LX. Gr. lat. ed. Fabrottus. 7 tomi. Cum Suppl. Ruhnkenii. Fol. 65 Thlr.

Veter. Scriptor. ac Monum. hist. dogm. moral. ampl. Collectio, op. Martene et Durand. 9 tomi. Paris. 724. Fol. 45 Thlr.

Nou. Testamentum Gr. et Lat. stud. T. Bezae. Genev. 598. Fol. 4 Thlr.

Nou. Testam. Gr. et Lat. ab Erasm. Rot. recogn. Basil. 535. Fol. 10 Thlr.
Io. Cassiani Opera omnia. Francof. 722. Fol. 3 Thlr.
Tertulliani Opera Rigaltii. Paris. 675. Fol. 6 Thlr.
Trommii Concordantia ed. B. de Montfaucon. 2 tomi. Amst. 718. Fol. 6 Thlr. 12 gr.
A. Kircheri Arithmologia. C. fig. Rom. 665. 4. 3 Thlr.
Binghami Origines. 10 tomi. Halae 727. 4. 6 Thlr.
A. Caroli Memorabilia eccles. Saec. 17. 2 tomi. Tubing. 697. 4. 3 Thlr. 8 gr.
Le nouveau Testament par Beausobre et Lenfant. 2 tomes av. Cartes. Amst. 718. 4. 5 Thlr.
Opere di Tertulliano, trad. da Selv. Borghini. Lat. Ital. Roma 756. 4. 3 Thlr. 8 gr.
Les Oeuvres de Nicandre, trad. par Grevin. Deux livres des venins etc. par le même. Av. fig. Anvers. 567. 4. 2 Thlr.
Idem liber lat. vert. H. Martius. C. fig. apud Plantin. 571. 4. 2 Thlr.
Les Apophthegmes des Anciens, tirés de Plutarque, D. Laerce etc. trad. par Perrot Sr. d'Ablancourt. à Par. 664. 4. 2 Thlr. 16 gr.
Horatius ed. Bentley. Amst. 713. 4. 8 Thlr.
Horatius I. Cruquii. Antv. 579. 4. 1 Thlr. 16 gr.
Quinctiliani de instit. orat. libri XII. ed. Gesnero. Ch. mai. script. 4. 5 Thlr.
Tacitus ed. Ernesti. 2 tomi. Lips. 752. Ch. script. 8. 6 Thlr. 16 gr.
Idem liber. Charta impress. 4 Thlr. 12 gr.
Ciceronis Epistolae ad Atticum stud. Graevii. 2 tomi. Amst. 684. 8. 8 Thlr.
Coelemanni Opus prosod. Francof. 668. 8. 1 Thlr. 8 gr.
Huetii de interpretatione libb. II. Hagae C. 683. 8. 1 Thlr. 12 gr.
I. de Rhoer Otium Davent. Dav. 762. 8. 1 Thlr. 16 gr.
The Antiquities of Palmyra. With Cuts. Lond. 696. 8. 1 Thlr. 16 gr.
Warburton Essai sur les hieroglyphes des Egypt. 2 tomes. Av. fig. à Par. 744. 8. 6 Thlr.
Museum numar. Milano-Viscont. 4 Partes. Trai. ad Rh. 782. 8. 2 Thlr. 12 gr.
Patarol Series Augustor. Augustar. Caes. etc. C. fig. Venet. 722. 8. 1 Thlr. 18 gr.

I. de Rhoer feriae Daventr. Trai. ad Rh. 758. 8. 1 Thlr. 6 gr.
Rosae Commentar. in reliq. acad. quaest. Cic. et ei. libb. de finib. Francof. 571. 8. 2 Thlr.
Raphelii Annotatt. philol. in N. Test. ex Polyb. et Arr. coll. Hamb. 715. 8. 2 Thlr.
Ei. Annot. philol. in N. Test. ex Xenoph. coll. ib. 720. 8. 1 Thlr. 8 gr.
Mureti var. lect. libb. IV. Aug. V. 600. 8. – 20 gr.
Becmanni Manuduct. ad ling. lat. Hanov. 629. 8. 1 Thlr. 16 gr.
Leibnitii Collectanea etym. C. fig. 2 Part. Hanov. 717. 8. 1 Thlr. 18 gr.
Parei Lexicon crit. s. thes. ling. lat. Norimb. 645. 8. 1 Thlr. 16 gr.
Liber legis sal. Glossar. Ex bibl. Pithoei. Paris. 602. 8. 1 Thlr. 14 gr.
Reiskii Animadv. ad Liban. Artem. et Callim. Lips. 766. 8. 2 Thlr. 16 gr.
Les Oeuvres de Seneque (av. Essai sur la Vie de Sen.) Trad. en fr. av. des not. par La Grange. 6 tomes. à Par. 778. 8. 10 Thlr.
Ciceronis Opera, c. ind. et var. lect. 10 tomi. Acc. Clav. Cic. Oxon. 783. 4. 65 Thlr.
Apollonius Rhodius. Gr. lat. ed. Shaw. 2 tomi. Oxon. 777. 4. 24 Thlr.
Aristotelis de poetica liber Gr. lat. ed. Tyrwhitt. Oxon. 794. 4. Editio splend. 24 Thlr.
Seberi Index vocab. in Homer. Oxon. 780. 8. 4 Thlr. 8 gr.
C. Iul. Caesar ex rec. Oudendorpii. C. fig. Oxon. 780. 8. 2 Thlr. 16 gr.
Platonis Euthydemus et Gorgias. Gr. lat. ed. Routh. Oxon. 784. 8. 3 Thlr. 8 gr.
Poema Tograi c. schol. et not. Van der Sloot. Arab. et lat. Franeq. 769. 4. 1 Thlr. 20 gr.
Chronicon Saxonicum ed. Gibson. C. fig. Oxon. 692. 4. 5 Thlr.
Plautus Taubmanni. Viteb. 605. 4. 1 Thlr. 4 gr.
Liuius ed. Th. Hearne. 6 tomi. C. fig. Oxon. 708. 8. 10 Thlr.
Mabillon et Germain Museum ital. 2 tomi. C. fig. Paris. 724. 4. 6 Thlr. 12 gr.
Catullus, Tibullus, Propertius. Birmingh. Baskerville 772. 4. 10 Thlr.
Claudianus Barthii. Hamb. 650. 4. 2 Thlr. 8 gr.

Kalendaria eccles. vniuers. stud. Assemani. 6 tomi. C. fig. Romae 755. 4. 20 Thlr.
Bibliotheca iuris canon. vet. in 2 tomos distr. Gr. lat. op. Voelli et Iustelli. Paris. 661. Fol. 13 Thlr.
Noua collectio concilior. s. suppl. ad collect. P. Labbaei ed. Baluzius. Paris. 707. Fol. 6 Thlr.
Sexti Empirici Opera. Gr. lat. Genev. 621. Fol. 4 Thlr.
Historiae eccles. Scriptores gr. Gr. lat. ex interpr. Valesii. 3 tomi. Amst. 695. Fol. 14 Thlr.
Historia Biblioth. Fabrician. Auct. I. Fabricio. 6 tomi. Wolfenb. 717. 4. 6 Thlr.
Virgilii Mar. Codex antiquiss. c. Fogginii. Literis capit. Flor. 741. 4. 5 Thlr.
Marmora Pisaur. not. illustr. C. fig. Pis. 738. Fol. 6 Thlr.
A Collection of 50 Prints from antique Gems, engrav. by Spilsbury. Lond. 785. Fol. 28 Thlr.
Heumanni Commentarii de re diplom. 2 tomi. C. fig. Norimb. 745. 4. 5 Thlr.
Ripa Iconologia. C. fig. Roma 603. 4. 3 Thlr.
Gallетthii Inscriptiones Venetae infim. aev. Rom. ext. Romae 757. 4. 5 Thlr. 8 gr.
Calliachius de ludis scen. Patav. 713. 4. 1 Thlr. 12 gr.
Chiffletii Anastasis Child. I. Reg. Francor. C. fig. Antv. 655. 4. 1 Thlr. 18 gr.
Seiuerti Inscriptiones monum. Rom. in Dacia mediterr. Viennae 773. 4. 1 Thlr. 16 gr.
Rossi le Memorie Bresciane. C. fig. In Bresc. 693. 4. 4 Thlr.
Kirchneri Prosodia latina completa. Basil. 643. 4. 3 Thlr.
I. A. Fabricii Opuscula hist. crit. lit. C. fig. Hamb. 738. 4. 1 Thlr. 16 gr.
Brummeri Commentar. ad leg. Cinc. Paris. 668. 4. 2 Thlr.
Zachariae Bibliotheca Pistor. Aug. Taur. 752. Fol. 4 Thlr. 12 gr.